

MEMORIA DE GESTIÓ

2023

GENERALITAT
VALENCIANA

parc natural
de la tinença
de benifassà

Parc Natural de La Tinença de Benifassà

Centre d'Interpretació del parc natural

Direcció postal:

C/ Trascasa, 2

El Ballestar (Castelló) 12599

Telf: 964715720 – 650412497

parque_tinenbenifassa@gva.es

<http://www.parquesnaturales.gva.es/pn-tinenca-de-benifassa>

Presentació

La present memòria recull l'activitat de gestió desenvolupada al Parc Natural de la Tinença de Benifassà durant l'exercici del 2023. Es tracta d'un període marcat per la continuïtat en l'aplicació dels criteris de gestió establerts en el marc dels plans i directrius aprovats per al parc, però també per l'evolució en la manera de presentar i estructurar la informació.

Amb l'objectiu de facilitar una visió més clara i accessible de les actuacions realitzades, el format de la memòria ha sigut revisat i adaptat per a fer-lo més esquemàtic i visual, amb un disseny millorat que pretén afavorir-ne tant la comprensió com la transparència amb indicadors.

En aquesta memòria s'inclouen els principals indicadors d'activitat vinculats a les àrees de conservació, gestió forestal, infraestructures, ús públic, educació ambiental i coordinació amb altres entitats. D'aquesta manera continuem avançant en una gestió eficient, adaptada als valors ambientals i culturals d'un espai tan singular com la Tinença de Benifassà.

Com en anys anteriors, volem expressar el nostre agraïment a les institucions, entitats i persones del territori que col·laboren en la gestió del parc i que, amb la seua implicació, fan possible millorar la conservació i el coneixement d'aquest entorn natural. També traslladem aquest agraïment a la ciutadania, per la seua comprensió i suport a les mesures adoptades en favor del patrimoni natural.

Reiterem, finalment, el compromís de l'equip gestor amb la millora contínua del Parc Natural de la Tinença de Benifassà, amb la voluntat de garantir-ne la protecció i l'ús responsable per part de tota la societat.

El Ballestar, maig de 2025

Eva Mestre Forés
Tècnica d'Espais Naturals
Encarregada de la gestió del Parc Natural de la Tinença de Benifassà
Servei de Gestió d'Espais Naturals Protegits

ÍNDEX

1. PROGRAMA DE CONSERVACIÓ DE L'ECOSISTEMA	6
1.1 CONSERVACIÓ D'HÀBITATS	7
1.1.2 Actuacions de la brigada de la Biodiversitat Xarxa Natura 2000	
1.2 CONSERVACIÓ DE FLORA	9
1.2.1 Projecte LIFE Teixeres (<i>Conservation and restoration of relict Taxus baccata woods</i>)	
1.2.2 Situació fitosanitària i treballs de control i seguiment d'insectes forestals	
1.2.3 Manteniment i conservació de plantacions al Parc Natural.	
1.3 CONSERVACIÓ DE FAUNA	14
1.3.1 Adequació i millora d'abeuradors i punts d'aigua	
1.3.2 Pla d'acció per a la conservació del cranc de riu autocton (<i>Austropotamobius pallipes</i>)	
1.3.3 Projecte de reintroducció del crebalòs a La Tinença de Benifassà (<i>Gypaetus barbatus</i>)	
1.4. CONSERVACIÓ DEL PATRIMONI CULTURAL	21
1.4.1. Recuperació de cultius tradicionals de la cirera del coll de sastre	
1.4.2. Recuperació, adequació per a l'ús públic i manteniment d'elements singulars del patrimoni cultural i etnogràfic	
1.5 PREVENCIÓ D'INCENDIS FORESTALS	25
1.5.1 Adequació i millora d'infraestructures i pistes forestals.	
1.5.2 Resum d'incendis ocorreguts en el PN de la Tinença en 2023	
2. PROGRAMA DE GESTIÓ DE L'ÚS PÚBLIC	28
2.1. MANTENIMENT D'INFRAESTRUCTURES, EQUIPAMENTS I SENYALITZACIÓ	29
2.1.1. Adequació i millora de sendes, equipaments i senyalització	
2.1.2 Adequació del Centre d'Interpretació i magatzem brigades	
2.1.3. Adequació d'àrees d'ús públic	
2.2 ATENCIÓ AL VISITANT	34
2.2.1. Caracterització del visitant	
2.2.2 Atenció al visitant al Canyet	
2.2.3 Punt d'informació en Pasqua	
3. PROGRAMA DE GESTIÓ DE LES RELACIONS AMB L'ENTORN SOCIAL	38
3.1. ACTIVITATS DE PROMOCIÓ, INTERPRETACIÓ I EDUCACIÓ AMBIENTAL	40
3.1.1. Educació ambiental: Projecte "Escoles al camp"	41
3.1.2. Activitats de promoció i interpretació del patrimoni: Projecte "Pas a pas descobrim el Parc Natural"	
3.1.3. Cooperació i participació activa amb la població local	

3.2. COMUNICACIÓ i DIVULGACIÓ	47
3.2.1. Promoció en pàgina web i xarxes socials	
3.2.2. Dossier premsa, notes de premsa i comunicació	
3.2.3. Butlletí quadrimestral informatiu “L’Agrest”	
3.2.4. Gaseta del Crebalòs	
3.3. MARCA PARCS NATURALS	52
3.3.1. Empreses Marca Parcs Naturals	
4. PROGRAMA D’ADQUISICIÓ I MILLORA DEL CONEIXEMENT	53
4.1. PROGRAMES DE SEGUIMENT DE FLORA I FAUNA	54
4.1.2. Seguiment de la biodiversitat. Xarxa Bioclima	
4.1.3 Cens d’aus necròfagues (<i>Gyps fulvus</i> i <i>Neophron percnopterus</i>)	
5. ORGANITZACIÓ GENERAL I GESTIÓ ADMINISTRATIVA	59
5.1. PLANIFICACIÓ I COORDINACIÓ DE RECURSOS	60
5.1.1. Personal del parc natural	
5.1.2. Planificació de treball de l’Equip d’Educadors Ambiental	
5.1.3. Planificació d’actuacions de la Brigada de Conservació i Manteniment	
5.1.4. Planificació i cooperació amb els Agents Medioambientals	
5.1.5. Formació del personal del parc natural	
5.2. GESTIÓ PARTICIPADA	63
5.2.1. Gestió i funcionament de la Junta Rectora	
5.2.2. Relacions amb institucions i organismes relacionats amb el parc natural	
5.3. RELACIONS I COL·LABORACIONS AMB DIFERENTS ORGANISMES	65
5.3.1. Gestió i funcionament	
5.4. GESTIÓ ADMINISTRATIVA	66
5.4.1. Servei d’atenció i oficina	
5.4.2. Gestió d’autoritzacions en matèria de competència del parc natural	
5.5. COORDINACIÓ DE L’ACTIVITAT DE VIGILÀNCIA I CONTROL	68
6. RESUM ECONÒMIC	70
7. ANNEX	

1. PROGRAMA DE CONSERVACIÓ DE L'ECOSISTEMA

1. PROGRAMA DE CONSERVACIÓ DE L'ECOSISTEMA

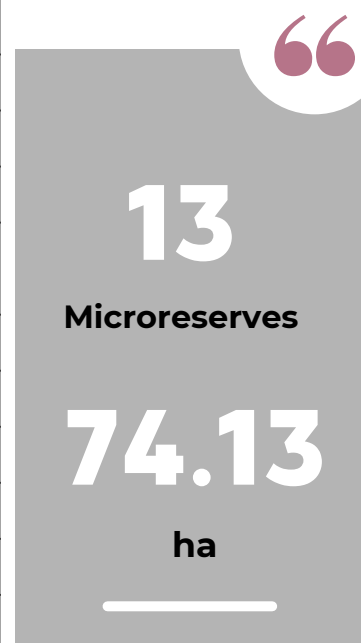
1.1. CONSERVACIÓ D'HÀBITATS

1.1.2. Actuacions de la brigada Biodiversitat Xarxa Natura 2000

Justificació i objectius

La figura de protecció d'espècies silvestres denominada microreserva vegetal va ser creada mitjançant **Decret 218/1994**, de 17 d'octubre del Govern Valencià. Les **Microreserves de Flora** formen la Xarxa de Microreserves de la Comunitat Valenciana, i es tracta de zones de xicoteta grandària (**fins a 20 Ha**) i elevat interès botànic, destinada al seguiment i conservació a llarg termini de les espècies vegetals o tipus de vegetació endèmica, rara o amenaçada de la Comunitat Valenciana. Les microreserves constitueixen una xarxa de parcel·les, aportades per la Generalitat Valenciana, o voluntàriament pels seus propietaris, amb un objectiu principal: contindre una o més poblacions de flora endèmica, rara o amenaçada. Dos programes diferents han cofinançat la creació, gestió i manteniment de la xarxa de microreserves a la Comunitat Valenciana (projectes LIFE94 NAT/E/000766 i LIFE99 NAT/E/006417) que actualment compta amb 312 microreserves oficialment declarades. La província de Castelló alberga 84 microreserves declarades

Microrreserva	Superfície (ha)	Terme Municipal	Parc Natural
Salt del Robert	0,85	Pobla de Benifassà	Sí
Font de l'Ombria	0,35	Pobla de Benifassà	Sí
Punta de Solà d'en Brull	2,12	Pobla de Benifassà	Sí
Pouet de Fèlix	1,19	Pobla de Benifassà	Sí
Tossal de Mitjavila	3,576	Pobla de Benifassà	No
Mas del Peraire	3,783	Pobla de Benifassà	Sí
Carrascar del Mas de Peraire	7,5	Pobla de Benifassà	Sí
Cresta del Turmell	10,555	Vallibona	No
Molí de la Torre	3,66	Vallibona	No
Molí de l'Abat	0,812	Pobla de Benifassà	No
Portell de l'Infern	20,0	Pobla de Benifassà	Sí
Racó dels Presseguers	1,734	Pobla de Benifassà	Sí
Tossal d'en Cervera	15	Pobla de Benifassà	Sí

Descripció actuacions

Els treballs principals que realitza habitualment la brigada de manteniment de microreserves a la província de Castelló es poden resumir en:

- Senyalització de microreserves, reposició i substitució de piquetes.
- Censos d'espècies d'interès en les microreserves.
- Col·locació i manteniment de closos blans en microreserves.
- Desbrossaments i podes selectius.
- Manteniment de sendes d'accés a les microreserves.
- Eliminació d'escombraries en microreserves i entorn.
- Eliminació d'espècies al·lòctones invasores (flora i fauna).
- Recol·lecció de llavors d'espècies rares, endèmiques i amenaçades (REA) especificades en els Plans de Gestió. Reforços poblacionals amb planta REA en microreserves.
- Regs de manteniment estivals.
- Producció de planta per a introduir en microreserves.
- Col·laboració amb altres brigades en diferents treballs.
- Col·laboració amb diferents treballs de recerca, realitzats per equips diversos, que es duen a terme en les microreserves.

Actuacions realitzades

Plantacions i regs

Municipi	Toponímia	Espècie	Número
La Pobla de Benifassà	La Solana	Armeria fontqueri	73

Altres treballs

Municipi	Microreserva/MUP	Toponímia	Treball
La Pobla de Benifassà	CS103 Ombries de Benifassà	Les Valls	Retirada de càmeres de fototrampeig

Responsable execució

Servici de Vida Silvestre. Brigada de Biodiversitat Xarxa Natura 2000, sector Nord.

1.2. CONSERVACIÓ DE FLORA

1.1.2. Projecte LIFE Teixeres (Conservation and restoration of relict *Taxus baccata* woods)

Justificació i objectius

- Millora de l'estat de conservació dels boscos de teix i la seua capacitat de resistència enfront de possibles riscos per a la seua salut i les amenaces del canvi climàtic.
- Creació d'un hort a base de clons a partir d'esqueixos arreplegats en poblacions pròximes per a obtenir llavors en gran quantitat.
- Germinat tant llavors de Teix com d'espècies que habiten els boscos de teix amb la condició de facilitar la protecció dels teixos joves i la seua futura reproducció.
- Augment de l'estoc de llavors del banc de llavors del CIEF per a totes les espècies de plantes implicades en el projecte.
- Reforç de la presència d'altres espècies de plantes que compartixen hàbitat amb els teixos i estan catalogades com a vulnerables o són molt rares de trobar a la Comunitat Valenciana.
- El programa es va realitzar en **230 ha. repartides entre 10 espais de la XARXA Natura**. 66 ha. van ser al parc natural de La Tinença de Benifassà, distribuïdes en 14 parcel·les.

Descripció actuacions

- Recol·lecció de llavors en camp de 38 espècies d'arbres i arbustos que compartixen hàbitat amb els teixos.
- Producció de plantes a partir de llavors (recollides en camp i horts).
- Col·locació de malles al voltant de les noves plantes per a evitar la depredació d'herbívors i l'erosió o trencament de les noves plantes.
- Plantació d'hort de clons a partir d'esqueixos en un terreny de 0,5 ha per a obtenció de llavors

Resultats /Avaluació

Producció de 27 000 plantes a partir de les llavors arreplegades.

- 23 000 d'elles s'utilitzaran per a reforestar hàbitats de teix
- 4 000 restants es destinen a:
 - Educació ambiental
 - Activitats públiques de participació ciutadana

Responsible execució

Personal del Centre per a la Investigació i l'Experimentació Forestal (CIEF).

1.2.2. Situació fitosanitària i treballs de control i seguiment d'insectes forestals

Justificació i objectius

- Conèixer l'estat general de les masses forestals del Parc Natural.
- Conèixer l'estat de les poblacions d'insectes que causen malalties a espècies forestals.
- Emprendre actuacions en aquells casos en els quals la proliferació d'insectes causa una deterioració significativa de les poblacions forestals i/o és capaç de causar-lo si no es duu a terme una actuació preventiva.

Font: Informe resum situació fitosanitària i treballs de control i seguiment realitzats en l'àmbit del PORN del parc natural Tinença de Benifassà 2023. Servei territorial de medi ambient de la CMAAIT a la província de Castelló

1.2.2.1. Processionària de pi (*Thaumetopoea pityocampa*)

Descripció actuacions

- Anàlisi de les hectàrees pertanyents al parc i altres no incloses sobre les quals també s'aplica el PORN i classificació en funció de la presència/absència de bosses de processionària i grau d'afectació (0-5).
- Col·locació de 44 paranys de feromones sexuals a la primavera en el terme municipal de Vallibona (38 a Santo Domingo i 6 a la Font del Teix).

Avaluació /Indicador/Resultats

- Cap de les zones avaluades supera el grau d'afectació 1, per la qual cosa la situació es manté favorable.
- El 83,70% d'ha avaluades tenia presència de processionària en grau 0 (cap o alguns bosses disseminades)
- El 19,30% d'ha es classifiquen en grau 1 (alguns nius en les vores de la massa i peus aïllats).

1.2.2.2. Perforadors del pi

Descripció actuacions

- Recompte de peus afectats per insectes perforadors del pi.
- Fitació i trossejat de 22 peus altament afectats.
- Revisió de les masses afectades, especialment en la forest de "Sant Domingo" (CS003).

Resultats /Avaluació

S'observa una tendència a l'alça respecte a temporades passades, sent **32 les masses afectades en 2023** (en **18 muntanyes d'àmbit d'aplicació del PORN**), cap d'elles catalogada com a "Presència Alta".

Els més habituals són:

- *Tomicus destruens* sobre *Pinus halepensis* amb 12 cites.
- Perforadors sense determinar amb 11 cites.
- *Tomicus sp* sobre *Pinus nigra* amb 9 cites.

1.2.2.2. Altres insectes

Descripció actuacions

- Recompte de masses forestals afectades pels insectes no comptabilitzats anteriorment que causen danys forestals.
- Endoteràpia sobre peus de boix (*Buxus sempervirens*) afectats per la papallona del boix (*Cydalima perspectalis*).

Avaluació / Indicador

A més dels esmentats anteriorment, se cita la presència de **32 masses forestals afectades** per altres espècies d'insectes

- 23 cites de *Coroebus florentinus* sobre *Quercus ilex*. Disminució del seu grau d'afecció respecte a anys anteriors.
- 11 cites de *Cydalima perspectalis*. La seua població ha augmentat en l'últim any causant defoliacions completes al voltant de l'embassament d'Ulldecona i adquirint el grau "Presència Alta" en les masses 1 i 6 del muntanya "La Tenalla" (CS002).
- Els exemplars de boix tractats amb endoteràpia es recuperen al mateix ritme que els no tractats.

12 Cites

***Tomicus destruens*
*Pinus halepensis***

11 Cites

Perforadors

9 Cites

***Tomicus sp*
*Pinus nigra***

23 Cites

Coroebus florentinus

11 Cites

Cydalima perspectalis

“

1.2.2.4. Plantas fitoparàsites (*Viscum album*)

Descripció actuacions

- o Recompte de masses forestals on hi ha presència de vesc

Resultats / Avaluació

ZONA	Presència baixa		Presència mitjana		Presència alta	
	MASSES	CITES	MASSES	CITES	MASSES	CITES
Dins del PN	11	12	5	9	2	3
Resta de l'àrea del PORN	5	5	3	4	3	5

1.2.2.5. Altres afeccions

Descripció actuacions

- o Recompte i catalogació dels arbres danyats a causa de factors abiòtics.

Resultats / Avaluació

MASA	ESPÈCIE AFECTADA	DIAGNÒSTIC	OBSERVACIONS	PN
"Les Ferreres" (CS039M1)	<i>Quercus ilex</i>	Danys per vent	Trencament en fustes i branques	-
"Sant Domingo" (CS003M4)	<i>Quercus ilex</i>	Danys per vent	Trencament en fustes i branques	X
"Sant Domingo" (CS003M4)	<i>Juniperus oxycedrus</i>	Decaïment de ginebres	-	X
"Sant Domingo" (CS003M4)	<i>Quercus ilex</i>	Seca de quercíneas	-	X
"Sant Domingo" (CS003M4)	<i>Juniperus</i>	Sequera	Algunes acícules i branques seques	X
"Sant Domingo" (CS003M4)	<i>Pinus nigra</i>	Sequera	Algunes acícules i branques seques	X
"Sant Domingo" (CS003M4)	<i>Pinus sylvestris</i>	Sequera	Algunes acícules i branques seques	X
"Sant Domingo" (CS003M4)	<i>Quercus ilex</i>	Danys per vent	Trencament en fustes i branques	X
"Sant Domingo" (CS003M4)	<i>Pinus halepensis</i>	Danys per vent	Trencament en fustes i branques	X
"Sant Domingo" (CS003M4)	<i>Quercus ilex</i>	Danys per vent	Trencament en fustes i branques	X
"Sant Domingo" (CS003M4)	<i>Pinus halepensis</i>	Danys per vent	-	X
"Sant Domingo" (CS003M4)	<i>Pinus nigra</i>	Danys per vent	-	X
"Sant Domingo" (CS003M4)	<i>Quercus ilex</i>	Danys per vent	Trencament en fustes i branques	X
"Sant Domingo" (CS003M4)	<i>Pinus halepensis</i>	Danys per vent	Trencament en fustes i branques	X
"Sant Domingo" (CS003M4)	<i>Quercus ilex</i>	Seca de quercíneas	-	X

Responsable execució

- o Personal tècnic dels Serveis Territorials de Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Infraestructures i Territori de Castelló
- o Agents Mediambientals
- o Assistents tècnics de Sanitat Forestal de VAERSA.

1.2.3. Manteniment i conservació de plantacions al Parc Natural.

Descripció actuacions

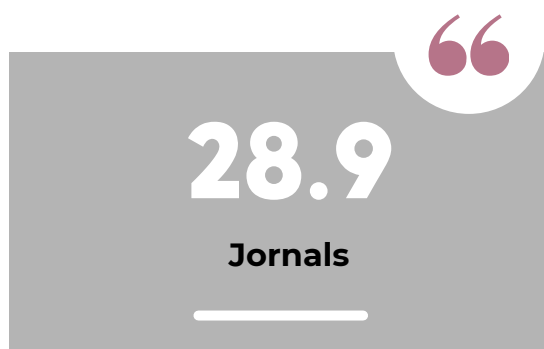
- Durant el 2014 –2017 es va dur a terme, en zona de protecció estricta del parc natural i en terrenys privats, aquestos últims a través de convenis de custòdia del territori, plantacions per a millorar l'hàbitat del *Tilio acerion* (Hàbitat 9180) i així mitigar els efectes del canvi climàtic. Una vegada finalitzats els treballs, es va arribar a un acord per al manteniment i conservació de la plantació per part de les brigades del parc natural. Aquestes plantacions són revisades anualment per a comprovar la supervivència de la planta i mantindre en bon estat els protectors i aixina no danyar el creixement d'aquesta.
- Les obres en les carreteres que circulen per dins del parc natural afectaven, en trams concrets, vegetació amb elevat valor tant per l'envergadura com per l'espècie en sí. En el cas de la carretera CV-111 a Vallibona, es va trasplantar i conservar un grup de *Ilex aquifolium*.
- Anualment es celebra el dia de l'arbre al parc natural, per a commemorar aquest dia es van fer plantacions com a contenció d'erosió a pistes forestals i carretera, les brigades s'encarreguen del manteniment i de la conservació de les plantacions.

Avaluació / Indicador

ACTUACIONS	NOMBRE D'ACTUACIONS	TOTAL JORNALS DE CAPATÀS	TOTAL JORNALS PEONS	TOTAL JORNALS
Plantacions	12	7,95	20,95	28,9

Responsable execució

Brigada de Conservació i Manteniment del parc natural.

1.3. CONSERVACIÓ DE FAUNA

1.3.1. Adequació i millora d'abeuradors i punts d'aigua

Descripció d'actuacions

Actuacions realitzades als termes municipals del parc natural de titularitat pública:

- Reparació i manteniment d'abeuradors per a la fauna en general, amb la finalitat de facilitar la supervivència en els períodes de major estrès hídric al parc.
- Actuacions de desbrossament i poda en les proximitats dels punts d'aigua per a millorar l'accés i el manteniment de l'aigua.
- Actuacions concretes per a millorar la població de *Vertigo angustior*.

DESCRIPCIÓ	LLOC	MUNICIPI
Neteja fonts o altres surgències	Font del Gat	Bel (Rossell)
	Font de Mossèn Gaspar	Vallibona
	Font de les Argiles	Vallibona
	Font dels Corrals	Vallibona
	Font de la Gatellera	Vallibona
Reparació elements	Font del Gat	Bel (Rossell)
	Font de la Canaleta	La Pobla de Benifassà
Desbrossament i poda	Font del Bassiol	La Pobla de Benifassà
	Font de Napri	La Pobla de Benifassà
	Font de l'Audena	La Pobla de Benifassà
	Font de Montsó	La Pobla de Benifassà
	Font del Corbasí	La Pobla de Benifassà
	Font del Noto	
	Font dels Bassiets	La Pobla de Benifassà

Avaluació / Indicador

TIPUS ACTUACIÓ	NOMBRE D'ACTUACIONS	JORNALS CAPATÀS	JORNALS DE PEONS	TOTAL JORNALS
Condicionament de surgències d'aigua	20	12.35	36.15	48.50

Responsable execució

Brigada de Conservació i Manteniment del parc natural.

“

48.5

Jornals

Canvi abeurador de fusta de la Font de la Gatellera. Vallibona

1.3.2. Pla d'acció per a la conservació del cranc de riu autòcton (*Austropotamobius pallipes*)

Justificació i objectius

- Complir amb el Programa d'Actuacions per a la conservació del Cranc de Riu a la Comunitat Valenciana, aprovat per la Resolució del 10 de febrer de 2005, del Director General de Gestió del Medi natural, coordinat pel Centre Aquícola del Palmar (València).
- Manteniment de les poblacions existents i recuperació de les quals s'han perdut.

Descripció actuacions

- Alliberament de 50 exemplars, en dos soltes, amb el 50% provinents del centre de recuperació de fauna (CRF) del Forn del Vidre, sent la resta una translocació.
- Revisió de poblacions ja establides.
- Manteniment de l'estoc d'exemplars de la bassa de cria situada en el CRF Forn de Vidre.
- Activitats de difusió (xarrades, ponències, publicacions o soltes públiques).

Avaluació / Indicador

- **Alliberament.-**

LLOC	PERSONAL	DATA	Nº	PROCEDÈNCIA
Molí Joaquim	CRF / CAEP	6/9/23	25	Alevines CRF Forn Vidre

- **Poblaciones establecidas en 2023.-**

LLOC	ÚLTIMA REVISIÓ	PERSONAL	PRESENCIA	OCUPACIÓ (m)
CRF Forn Vidre (Bassa)	2023	CRF Forn Vidre / CCEDCV	SÍ	BASSA
Cèrvol (Molí la Torre)	2023	AAMM / CRF Forn Vidre	SÍ	1.003
Molí Joaquim	2023	CRF Forn Vidre / CAEP	SÍ	354
Salt	2023	PN Tinença de Benifassà	SÍ	870
Castell de Cabres	2023	AAMM	SÍ	130
Cèrvol - Vallibona	2023	AAMM	NO	50
Vilalta	2023	CRF Forn Vidre	SÍ	890
Font d'Argent	2023	CRF Forn Vidre	SÍ	50

CRF: Centre de Recuperació de Fauna del Forn del Vidre. CAEP: Centre Aquicultura del Palmar. AAMM: Agents medioambientals. CCEDCV: Centre de conservació d'Espècies d'aigua Dolça de la Comunitat Valenciana.

PN: Parcs Naturals.

Verd: Negatiu, pendent de revisió profunda 2024

Responsable execució

- Centre aquícola El Palmar (València).
- Equip d'Educació Ambiental del parc natural
- Brigada de Conservació i Manteniment del parc natural.
- Centre de Recuperació Fauna del Forn del Vidre.

Font: Informe d'actuacions de conservació del cranc de riu 2023. Direcció General de Medi Natural i Avaluació Ambiental

1.3.3. Projecte de reintroducció del crebalòs a La Tinença de Benifassà (*Gypaetus barbatus*)

Justificació i objectius

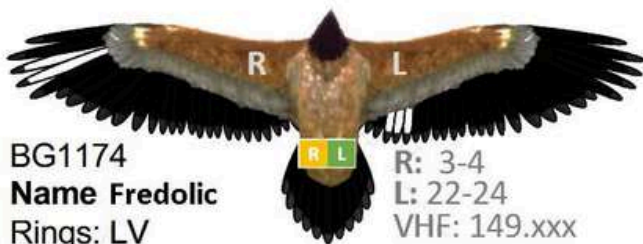
- Des de 2018 es realitza la solta d'individus del crebalòs criats en captivitat dins de la xarxa de cria europea (EEP per les seues sigles en anglés), usant el mètode de hacking o cria campestre, per a la recuperació de l'espècie en el territori.
- En el present document es detallen les activitats realitzades per l'equip de treball del Projecte de reintroducció de crebalòs extretes de l'informe de Reintroducció del Trenalòs a La Tinença de Benifassà 2023. I s'inclou els treballs realitzats des de l'equip d'educació, manteniment i conservació del parc natural.

Descripció actuacions

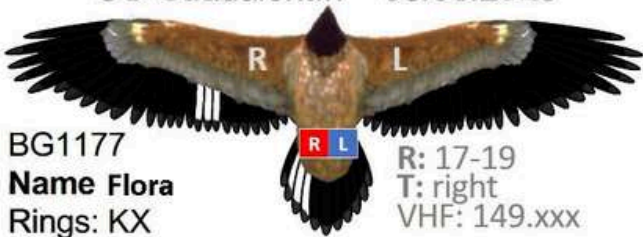
- Nius artificials: Al novembre es va dur a terme la instal·lació de nius artificials, per al que es va desplaçar al terreny un equip compost per treballadors de l'equip de seguiment dels crebalòs, agents mediambientals i treballadors del CRF del Forn del Vidre. Es van muntar tres nius usant branques i llana.
- Identificació i correcció d'amenaces: Les empreses de distribució d'energia majoritàries en la ZEPA de 'Alt Maestrat, Tinença de Benifassà, Turmell i Vallibana' han corregit un total de 64 suports elèctrics: 47 de Electra de Maestrazgo i 17 d'I-DE Grup Iberdrola. Segons les pròpies empreses, la correcció de cada suport ha suposat un gasto mitjà de 450€ (Electra del Maestrazgo) i 2500€ (Iberdrola), per la qual cosa el cost de les reparacions ha sigut de 21.150€ (Electra) i 42.500€ (Iberdrola), 63.650 € en total.
- Voluntariat: Des del 4 de juny fins al 17 d'agost es va dur a terme el voluntariat que permet conèixer de primera mà el projecte i col·laborar en les tasques diàries de seguiment, van participar un total de 19 persones, durant l'estada, el projecte es fa càrrec, a través d'entitats col·laboradores, de cobrir els costos d'allotjament (subvencionat per APROCA), alimentació (subvencionat per Electra del Maestrazgo) i assegurança d'accidents (subvencionat per FUNDEM).
- Visites guiades: durant el mes de juliol es van realitzar visites guiades al hacking i albirament dels animals, amb un aforament màxim de sis persones per activitat i una vegada a la setmana. L'activitat consistia en una ruta autoguiada fins al punt de trobada pròxima a la caseta d'observació, i des d'allí, el personal de l'equip de seguiment els guiava i informava sobre el projecte, a més de donar a conèixer la biologia de l'espècie, els equips i les tècniques de seguiment utilitzades.
- Gasetes del crebalòs: Es tracta d'una publicació periòdica redactada conjuntament pels tècnics del projecte i l'equip d'educació ambiental del parc natural i maquetada pel parc natural, que es presenta com una ferramenta de difusió del projecte per al públic general, en la qual s'informa dels avanços i curiositats més significatives durant la temporada. Fins desembre del 2022 s'han publicat 18 números.
- Xarrada divulgativa a Rossell: Al setembre es va realitzar en la sala d'actes del centre cívic de Rossell una xarrada-conferència sobre l'evolució del projecte "Benvingut de nou, crebalòs" per part dels tècnics del projecte i de l'equip d'educació ambiental del parc natural.

- International Observation Day (IOD): Es tracta d'una activitat anual coordinada per la Xarxa Internacional de Monitoratge del Crebalòs (IBM), durant la qual es realitza un cens simultani en les àrees clau de distribució d'esta espècie a Europa. L'objectiu principal és obtindre una estimació aproximada de la població i la seua distribució per grups d'edat al llarg de tota Europa, així com donar a conèixer els diversos projectes de conservació de l'espècie. En 2023 es va celebrar el 14 d'octubre. L'esdeveniment es va dur a terme per tota Europa i va comptar amb la participació de més de 1100 persones organitzades, es van registrar 617 albiraments de crebalossos. En el PN de La Tinença de Benifassà van participar 18 observadors, malgrat les condicions climàtiques d'eixe dia.
- Exemplars alliberats 2023: Enguany va ser possible l'alliberament de tres animals en la Tinença. L'1 de juny del 2023 es traslladaven al CRF del Forn del Vidre, tres jòvens crebalossos, dos femelles i un mascle, sumant amb ells 14 crebalossos alliberats mitjançant hacking en el Maestrat de Castelló. Els noms triats van ser Fredolic, Flora i Farigola.
- Manteniment de les instal·lacions: Ocasionalment es realitza el manteniment del clos i entorn dels punts d'alimentació del crebalòs i de la caseta d'observació i del hacking.

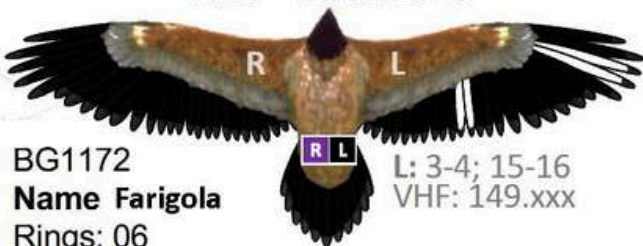
CC Guadalentín – 26.02.2023

CC Guadalentín – 05.03.2023

RFZ – 28.02.2023

Avaluació / Indicadors

• Exemplars alliberats 2023

EXEMPLAR	SEXE	ORIGEN	NAIXEMENT	DATA ARRIBADA HACKING / (edat en dies)	DATA PRIMER VOL / (edat en dies)
BG1174 Fredolic	M	Centro cría Guadalentín	26/02/2023	2/06/2023 (96)	24/06/2023 (118)
BG1172 Farigola	H	Richard Faust Zentrum (Austria)	28/02/2023	2/06/2023(94)	4/06/2023 (126)
BG1177 Flora	H	Centro cría Guadalentín	05/03/2023	2/06/2023(89)	14/06/2023 (131)

• Manteniment instal·lacions

ACTUACIONS MILLORA DE LA FAUNA. Brigada parc natural	Nº ACTUACIONS	TOTAL JORNALS CAPATÀS	TOTAL JORNALS PEONS	TOTAL JORNALS
Desbrossament. Refugi Crebalòs	1	0.8	2.4	3.2
Col·locació/ Reparació tanques existents	4	3.8	11.4	15.2
Adequació de refugis de fauna / millora d'hàbitats	4	3.8	8.4	12.2
TOTAL	9	8.4	22.2	30.6

• Accions de formació i divulgació

ACCIONS DE FORMACIÓ I DIVULGACIÓ	Nº ACTUACIONS	TOTAL PARTICIPANTS
Voluntariat (per semana)	11	19
Organització de visites auto-guiades	4	19
Xarrades informatives a la població	3	48
IOD	1	18
Gaseta	1	*
TOTAL		104

Més informació sobre la gaceta en l'apartat 3.2. Comunicació i Divulgació. 3.2.4 Gaseta del Crebalòs.

Responsable execució

- Personal del centre de recuperació de fauna Forn de Vidre.
- Equip de seguiment del crebalòs.
- Brigada de Conservació i Manteniment del parc natural.
- Equip d'Educació Ambiental del parc natural.

1.4. CONSERVACIÓ DEL PATRIMONI CULTURAL

1.4.1. Recuperació de cultius tradicionals de la cirera del coll de sastre

Justificació i objectius

El projecte va iniciar-se l'any 2019. Durant aquest període, s'ha establert contacte amb diverses entitats locals, com associacions, ajuntaments i agricultors, amb l'objectiu d'arrelar el projecte al territori i crear una xarxa de col·laboració mitjançant la qual realitzem un seguiment anual de l'estat dels arbres. A més, s'ha comptat amb la col·laboració d'experts en la matèria procedents d'altres territoris, com l'associació Connecta Natura, especialitzada en el desenvolupament rural, que ha aportat el seu coneixement tant en l'àmbit divulgatiu com formatiu.

Un aspecte destacable és la implicació de les persones locals voluntàries, que juga un paper clau en els treballs d'empelts, facilitant la tasca de les brigades i contribuint a l'èxit de la iniciativa.

Els objectius principals del projecte són els següents:

- Recuperar, conservar i valoritzar la varietat de cirera de coll de sastre.
- Divulgar les pràctiques tradicionals de propagació vegetativa mitjançant empelts en peus silvestres, com el *Prunus mahaleb*, reconegut per la seva resistència al fred i a la sequera.
- Fomentar l'intercanvi de coneixements a través de converses, jornades i esdeveniments amb la població local, amb la finalitat d'enriquir la comprensió cultural, social i econòmica del territori.

Descripció actuacions

- Comunicació amb els col·laboradors per a l'adopció d'arbres: Coordinació amb els col·laboradors implicats en l'adopció d'arbres per obtenir informació actualitzada sobre l'estat de creixement, amb l'objectiu de valorar si el diàmetre és l'adequat per iniciar l'empelt amb varetes de coll de sastre.
- Distribució de peus de *Prunus mahaleb* per al Dia de l'Arbre: Organització de la distribució de peus de *Prunus mahaleb* amb la col·laboració dels ajuntaments locals, centres educatius i associacions de veïns, als municipis situats dins de l'espai natural. Aquesta activitat es realitza amb l'objectiu de promoure la participació comunitària en la conservació i millora de l'entorn natural.
- Empelts de *Prunus mahaleb*: Realització dels empelts en peus de *Prunus mahaleb* d'anys anteriors que han aconseguit el diàmetre adequat, amb l'assistència de les brigades del parc natural. Aquesta tasca es desenvolupa gràcies a la col·laboració d'experts i veïns, garantint una correcta realització dels empelts.
- Esdeveniments per a l'intercanvi de coneixements: Organització d'esdeveniments per fomentar l'intercanvi de coneixements entre experts, professionals i la comunitat local, amb l'objectiu d'enriquir la gestió i conservació del parc natural i de les espècies vegetals locals.

Avaluació / Indicadors

Campanya donació <i>Prunus mahaleb</i> 2019-2023	Rosell	La Pobla de Benifassà	Castell de Cabres	Vallibona	TOTAL
Nº arbres	42	171	8	53	274
Nº persones participants	64	27	3	12	106

Esdeveniment Participació ciutadana 2019-2023	Nº participants
Jornada Recuperació Cirerer	42
Jornada Frutals Tradicionals	37
Formació de Empelts a les Brigades del parc natural	7
Empelts de la memòria. Jornada de la cirera	20
Jornada Recuperació varietats tradicionals	30
Taller empelts població	40
Total	176

“

274

Arbres donats

106

Persones participants

176

Participants en Jornades

Responsible execució

- Brigades de Manteniment i Conservació.
- Equip d'Educació Ambiental del parc natural.

1.4.2. Recuperació, adequació per a l'ús públic i manteniment d'elements singulars del patrimoni cultural i etnogràfic

Justificació i objectius

En tot el territori del Parc Natural de la Tinença de Benifassà trobem valuosos elements històrics, com és el cas de les construccions en maçoneria i pedra seca. Es tracta d'una tècnica de construcció tradicional realitzada històricament amb un especial interès etnogràfic. Actualment perviuen nombroses estructures d'aquest tipus en un estat de conservació més o menys acceptable, però moltes altres necessiten una restauració.

Amb aquest projecte pretenem continuar el llegat cultural, agrícola, ramader i econòmic de la regió, sense oblidar el paisatge de la Tinença i el valor ecològic afegit d'aquestes estructures com a refugi i corredor biològic de multitud d'espècies. Els objectius d'aquest projecte s'enumeren a continuació:

- Recuperar el paisatge i els valors culturals que aporten aquesta tècnica de construcció.
- Aconseguir un registre cartogràfic d'aquestes estructures, discernint aquelles que necessiten restauració.
- Incloure aquests elements com a elements a visitar en les rutes interpretatives.
- Ampliar els recursos turístics i educatius del parc utilitzant algunes estructures excepcionals com a model.
- Millora de l'estat dels camins, la qualitat del paisatge i potenciar el refugi faunístic que suposa la pedra en sec.

Descripció actuacions

- Organitzar visites guiades i activitats educatives per a escoles i públic general, centrades en la tècnica de construcció de pedra en sec.
- Realitzar un pla de millora dels camins existents, garantint que siguin accessibles i segurs per als visitants sense comprometre el valor paisatgístic.
- Mantenir i rehabilitar els elements de pedra en sec de manera que afavoreixin la biodiversitat local, com a refugis faunístics per a animals autòctons.
- Fomentar els espais verds i àrees d'observació dins del parc per incrementar l'interès turístic i ecològic, mantenint la integritat dels ecosistemes naturals.
- Creació d'un arborètum o centre d'interpretació a l'aire lliure situat al Ballestar, fent tasques com ara la reparació de mur de pedra en sec.

Reparació mur de pedra. Bel

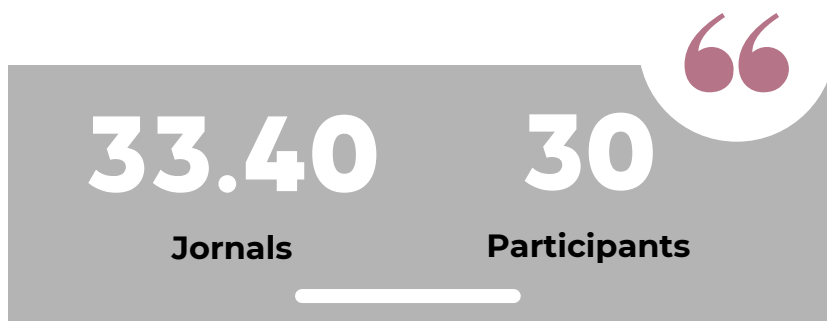
Avaluació / Indicadors

Treballs de Recuperació i Construcció de murs de pedra en sec	Nº D'ACTUACIONS	TOTAL JORNALS CAPATÀS	TOTAL JORNALS PEONS	TOTAL JORNALS
Reparació de mur	13	8.45	24.95	33.40
TOTAL				33.40

De les 13 actuacions 4 d'elles van ser realitzades dins de la parcel·la en custòdia del territori, al Ballestar, amb la finalitat de relitzar un espai natural com a Centre Interpretatiu a l'aire lliure. Amb un total de 13.35 jornals totals

Data	Activitat Interpretació del patrimoni	Nombre de participants
4/3/2023	La pedra en sec i els usos tradicionals	30

Reparació mur de pedra. Ballestar

Responsable execució

- Brigada de Conservació i Manteniment del parc natural.
- Equip d'Educació Ambiental del parc natural.

1.5. PREVENCIÓ D'INCENDIS FORESTALS

1.5.1. Adequació i millora d'infraestructures i pistes forestals

Justificació i objectius

- Manteniment de xarxa estratègica d'infraestructures (observatoris, depòsits, etc...) i pistes forestals que recorren el parc natural.
- Compatibilitzar l'ús de les diferents pistes forestals amb la conservació de l'entorn.
- Disposar d'una xarxa de camins apta per al trànsit de vehicles i mitjans d'extinció en cas d'incendi forestal, i garantir una resposta segura i ràpida.
- Assegurar el tancament i regulació del trànsit de vehicles per pistes forestals.

Descripció actuacions

Actuacions realitzades als termes municipals:

- Realització d'actuacions de desbrossament per a la conservació de pistes al parc natural.
- Retirada selectiva d'arbratge i vegetació per a assegurar el pas rodat de vehicles.
- Actuacions de manteniment de ferm de la pista: arena, cunetes, acarcavament, etc. Reparació de solcs per aigua.
- Manteniment del sistema de tancament de les pistes: cadena, cademat, balisa amb tub de pvc i pilons.
- Manteniment de cartell de prohibició de vehicles, pista tallada.
- Reparació i millora de murs de pedra.
- Neteja periòdica de cunetes de la pista forestal.

Manteniment de la pista de les Ferreres. Vallibona

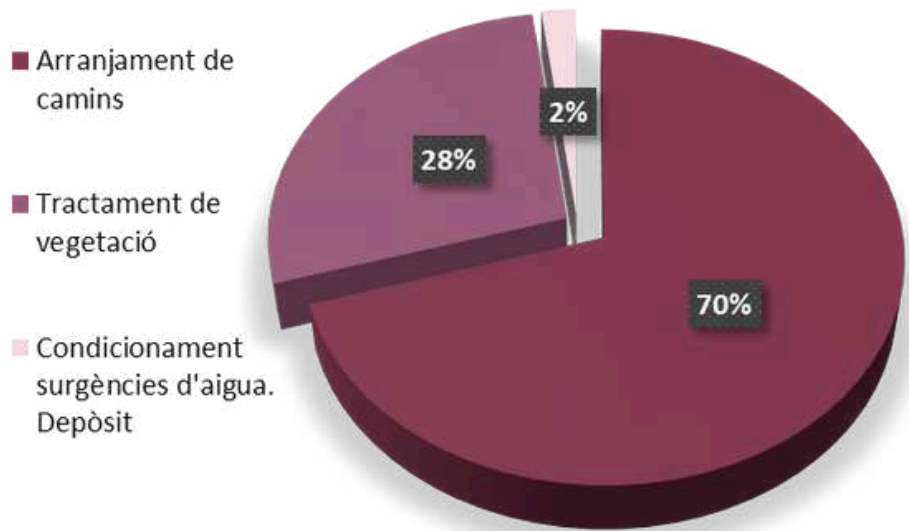
TIPO D'ACTUACIONS	DESCRIPCIÓ	LLOC	MUNICIPI	
Arranjament de camins	Desbrossament	Pista de la Font de la Figuera	Bel	
		Pista Esquetxe	Bel	
		Pista del Mas de Ferreres	Vallibona	
		Pista Forn del Vidre	La Pobla de Benifassà	
		Pista Mas de Boix/Mas de Prades	Vallibona	
		Pista Forn del Vidre/Mas de la Mosca	La Pobla de Benifassà	
		Tala, derramat, trossejat i triturat	Pista bco Cocons	Vallibona
		Reparacions sobre el ferm	Pista del Esquetxe	Bel
			Pista bco. Ferreres	Vallibona
			Tenalla	La Pobla de Benifassà
Tractament de vegetació	Retirada residus vegetals	Pi Pastor- Tenalla	La Pobla de Benifassà	
		Pista Cocons	Vallibona	
		Pista bco Ferreres	Vallibona	
		Forn del Vidre	La Pobla de Benifassà	
Condicionament surgències d'aigua. Depòsit	Neteja fonts o altres surgències	Pista Font de Montsò	La Pobla de Benifassà	
		Pista Coratxà-Sant Cristòfol	La Pobla de Benifassà	
		Depòsit dels Ferreres	Vallibona	

Avaluació / Indicadors

TIPO D'ACTUACIONS	Nº D'ACTUACIONS	TOTAL JORNALS CAPATÀS	TOTAL JORNALS PEONS	TOTAL JORNALS
Arranjament de camins	54	41,2	128,4	169,6
Tractament de vegetació	20	16,15	49,95	66,1
Condicionament depòsit	2	1,2	4,8	6
TOTAL				241.7

Adequació i millora d'infraestructures i pistes forestals

Responsable execució

Equip de Conservació i Manteniment del Parc Natural

1.5.2. Resum d'incendis ocorreguts en el PN de la Tinença en 2023

Justificació i objectius

- Conèixer la incidència d'incendis, així com les seues causes per a poder evitar futurs incidents.

Avaluació / Indicadors

En 2023 solament es va registrar un incendi en la Colònia Europa, les causes del qual estaven en investigació en el moment en què es va fer l'últim informe anual pel que les desconeixem.

DATA	MUNICIPI	LOCALITZACIÓ	Ha. CREMADES	CAUSA
08/10/2023	La Pobla de Benifassà	Colònia Europa	0,0005	En investigació

Responsable execució

Unitat Tècnica UT-902 Servei de Prevenció d'Incendis Forestals.

2. PROGRAMA DE GESTIÓ DE L'ÚS PÚBLIC

2. PROGRAMA DE GESTIÓ DE L'ÚS PÚBLIC

2.1. MANTENIMENT D'INFRASTRUCTURES, EQUIPAMENTS I SENYALITZACIÓ

2.1.1. Adequació i millora de sendes, equipaments i senyalització

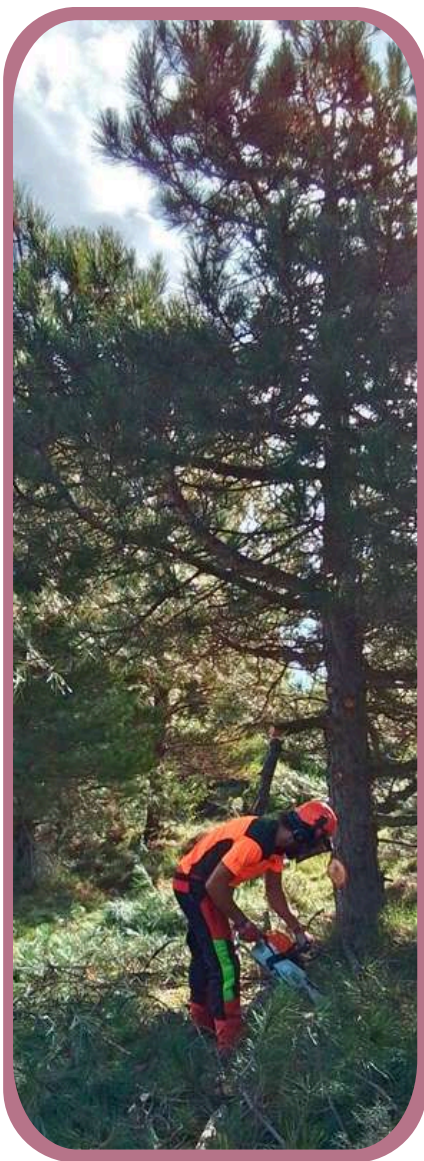
Justificació i objectius

- El Parc Natural de La Tinença de Benifassà disposa de diversos itineraris per al visitant, on s'ha de garantir en tot moment la conservació de l'entorn i la seguretat. Els itineraris principals són: una volta per l'embassament, els boscos del Mas de Boix, el Portell de l'Infern i Salt de Robert, cims de les Mines de Ferro, i els maquis a la Tinença. A banda, hi ha altres rutes, PRs i GRs que també transiten per l'espai natural protegit, i el seu manteniment és a càrrec de les brigades del parc natural. És fonamental l'adequació i el manteniment dels diferents itineraris senyalitzats.
- Compatibilitzar l'ús dels diferents itineraris i el senderisme amb la conservació de l'entorn.
- Corregir impactes en senderes i camins causats per l'ús.
- Disposar d'una xarxa de camins en bon estat i accessible enfront de qualsevol emergència que pugui ocórrer i garantir una resposta segura i ràpida.
- Adequar i millorar la senyalització i els equipaments existents en els itineraris del Parc.

Descripció actuacions

Actuacions realitzades:

- Manteniment i conservació de les rutes oficials del parc natural i les senderes catalogades i senyalitzades com GR (Gran Recorregut) que transcorren pel PORN, com són el GR-7 i el GR-331.
- Manteniment de les senderes tradicionals i vies pecuàries que servien d'unió entre les poblacions de l'espai natural, posteriorment catalogats com a PR-. Com a exemple citar els PR CV-75.13 al seu pas per Coll de Xumador – La Creu – Pineda Pla, PR-CV-75-5 de Bel a La Pobla de Benifassà i el PR-CV-75 de La Pobla de Benifassà a Fredes.
- Recuperació de sendes tradicionals que uneixen poblacions amb llocs d'alt valor paisatgístic, cultural o natural, com és el cas de Coratxà - Església de Sant Jaume - Mas de la Cova – Mas de Vilalta – Ermita de Sant Cristòfol.
- Manteniment de senderes locals amb alt valor paisatgístic, cultural o natural. Per exemple, Vallibona al Turmell o Bel a la Pena de Bel.
- Reparació i reposició de palissades i senyals danyats per actes vandàlics i per les inclemències meteorològiques.
- Creació d'un arborètum o centre d'interpretació a l'aire lliure situat al Ballestar, fent tasques com ara senyalització i creació de l'itinerari.
- Manteniment de la ruta adaptada per a cadira CRAN-Joëlette (Cadira de Rodes Adaptada per a la Natura) pels voltants de Bel (Rossell).
- Treballs de creació de senyals a través de reaprofitament de fustes de peus de ciprés (especie exòtica) i col·locació en antics senders senyalitzats com a PR-.

Les sendes i rutes en què han actuat les brigades de manteniment del parc natural durant 2023 són:

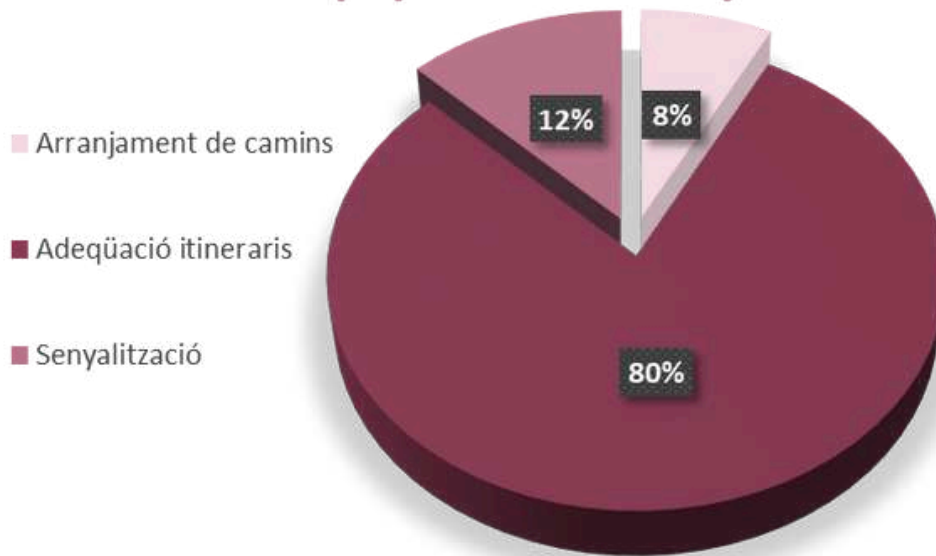
- Rutes oficials del Parc Natural: Ruta Blava - Volta a l'embassament, Gropa – Ruta del Mas de Boix, Roja – Portell de l'infern i Salt de Robert, Verda – Mines de Ferro i ruta Morada – Ruta Maqui
- GR-7
- Senda Bel - Mas de Marco - Roca del Corb - Ereta de Bel- Mas de n'Insa
- Senda del Pinet - Riu Cervol
- Ruta CRAN
- Senda Coves de Bel
- Senda camí vell Bel a Rosell
- Moleta Terme - Mas de la Mora (Bel)
- Senda Mas Cocons - Font Cocons - bco.de Cocons - Mas de Miquel
- PR-CV- 75.10. Coratxà - Mas de la Cova
- Mas de la Cova - Mas de Vilalta- Sant Cristofol - Coratxà
- PR-CV- 75.13. Senda Mas de Prades - Pradet verd - Font de l'Astor
- Senda lavaderos de Bel
- GR-331. Senda del Turmell
- Camino de Vallibona - Sant Domingo
- PR-CV 75.5 Bel - Ereta de Bel- La Pobla de Benifassà
- PR-CV-75.6 La Pobla de Benifassà - Fredes
- Camí La Pobla- Esquetxe - Rossell
- Senda Cervol - Mas de Ferreres
- Bel - La Fou
- Cervol - Font del Quinto - Mas de Fonollosa

Avaluació / Indicadors

TIPO D'ACTUACIONS	Nº D'ACTUACIONS	TOTAL JORNALS CAPATÀS	TOTAL JORNALS PEONS	TOTAL JORNALS
Arranjament de camins	21	15.7	43.45	59.15
Adequació itineraris	196	149.64	468.25	617.89
Senyalització	63	22.25	75.5	97.75
TOTAL	280	187.59	587.2	774.79

“
774.79
Jornals

Adequació i millora de sendes, equipaments i senyalització

Responsible execució

Brigada de Conservació i Manteniment del parc natural.

2.1.2. Adequació del Centre d'Interpretació i magatzem brigades

Justificació i objectius

- Treballs de manteniment de les instal·lacions del parc natural, que inclou el centre d'interpretació del parc natural amb les oficines i el magatzem de les brigades situat al forn del vidre.

Descripció actuacions

- Neteja magatzem, treballs de fontaneria, manteniment del WC, canvi de les baranes de fusta, reparació del mur de pedra, neteja de l'entorn, reparació del pany del centre d'interpretació després d'actes vandàlics

Avaluació / Indicators

TIPUS D'ACTUACIONS	Nº D'ACTUACIONS	TOTAL JORNALS CAPATÀS	TOTAL JORNALS PEONS	TOTAL JORNALS
Adequació d'infraestructures	11	2.35	9.25	11.60

Responsable execució

Brigada de Conservació i Manteniment del parc natural.

2.1.3. Adequació d'àrees d'ús públic

Justificació i objectius

L'objectiu és el manteniment de les dotacions de les àrees d'ús públic en condicions adequades per a l'ús repetit i disfrute de l'espai.

Considerem àrees d'ús públic aquella instal·lació existent en l'espai natural protegit que presta suport físic a les activitats d'ús públic. Tales com: Àrees recreatives, zones habilitades com a pàrquing, edificis de la Generalitat Valenciana en terrenys forestals i el seu entorn pròxim.

Descripció actuacions

- Adequació d'àrees d'ús públic fent treballs de reparació de murs, manteniment de la senyalització, desbrossament, arranjament de palissades de fusta
- Reparació i reposició de palissades i senyals danyats per actes vandàlics i per les inclemències meteorològiques
- Instal·lacions de senyals i cartells de bones pràctiques i informatives
- Desbrosse i poda de la vegetació
- Manteniment del firme de mamposteria
- Reparació de vallats de fusta

Avaluació / Indicadors

Les àrees d'ús públic en què han actuat les brigades de manteniment del parc natural durant 2023 són:

- Forn del Vidre. Zona pròxima al magatzem de les brigades i per on discorre la ruta blava i verda del parc natural. La Pobla de Benifassà
- Arborètum del Ballestar. Finca en custòdia del territori. La Pobla de Benifassà
- Àrea recreativa de les Ombries de Benifassà. La Pobla de Benifassà
- Àrea recreativa de Bel. Rossell
- Àrea recreativa del Mas de Boix. Vallibona
- Caseta d'observació del Canyet. Vallibona
- Tenalla. La Pobla de Benifassà
- Font de la Figuera. Rossell
- Cova del Ferri. La Pobla de Benifassà
- Pou de neu en Bel. Rossell

TIPUS D'ACTUACIONS	Nº D'ACTUACIONS	TOTAL JORNALS CAPATÀS	TOTAL JORNALS PEONS	TOTAL JORNALS
Adequació d'àrees d'ús públic	71	37.35	112.75	150.10

Responsable ejecució

Brigada de Conservació i Manteniment del parc natural.

2.2. ATENCIÓ A VISITANTS

Justificació i objectius

- Informar i transmetre els valors del parc natural i la importància de la preservació del conjunt dels espais naturals protegits en l'àmbit autonòmic.
- Fomentar els comportaments respectuosos i compromesos amb la conservació del patrimoni natural i cultural.
- Informació sobre les rutes senyalitzades del Parc Natural.
- Informació sobre les normes i recomanacions de visita i sobre l'oferta turística del parc natural i la comarca.

2.2.1. Caracterització de visitants

Descripció actuacions

- Comptabilització de les persones ateses per l'equip d'educació ambiental del Parc Natural al Centre d'Interpretació, als punts d'informació del parc, mitjançant telèfon o correu electrònic, o en les activitats organitzades per aquest equip. No s'inclouen les persones que visiten la Tinença de Benifassà de manera lliure.

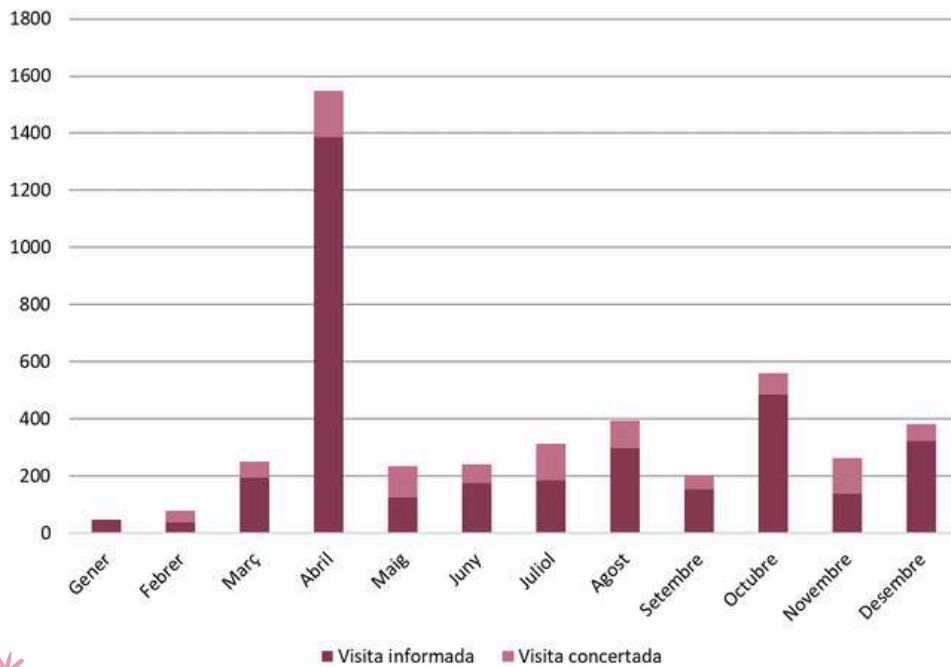
Els tipus de visites registrades són:

- **Visites concertades:** es registren els visitants que participen en les diferents activitats que organitza el Parc Natural, rutes interpretatives, jornades específiques i altres activitats destinades a la difusió dels valors de l'espai i a l'augment del coneixement de la comarca per part de la població. En aquest apartat també s'inclouen les visites per part dels escolars i estudiants, siga en el camp o a l'aula dels centres educatius.
- **Visites informades:** s'atenen en el Centre d'Interpretació situat en El Ballestar i en les fires i punts d'informació despleats per l'àmbit del parc. Les consultes més freqüents són sobre el Parc Natural i els seus valors (rutes a peu, pobles per a visitar, llocs d'interés, fauna...). En aquest punt també es reflecteixen les activitats esportives i culturals que es realitzen en el parc per part de tercers i que s'han comunicat. El servei presencial en el Centre d'Interpretació s'ofereix de dijous a diumenge en horari de 9 a 14 h.

Avaluació / Indicators

Al llarg del 2023 han sigut ateses 4.528 persones.

Durant la Setmana Santa del 2023 (del 7 al 16 d'abril) es va desplegar, un any més, l'operatiu amb punt d'informació a l'Àrea Recreativa de les Ombries de Benifassà, en col·laboració amb els Agents Mediambientals i Prevenció d'Incendis Forestals

Tipus de visita	Número visitants 2014	Número visitants 2015	Número visitants 2016	Número visitants 2017	Número visitants 2018	Número visitants 2019	Número visitants 2020	Número visitants 2021	Número visitants 2022	Número visitants 2023
Visita concertada	373	833	985	741	985	1.002	358	611	984	979
Visita informada	613	1.232	1.830	1.781	2.005	2.341	1.777	3.711	4.035	3.549
TOTAL	986	2.065	2.815	2.522	2.990	3.343	2.135	4.322	5.019	4.528

Responsable execució

- Equip d'Educació Ambiental del parc natural.

“

4.528

Persones ateses

2.2.2. Atenció al visitant al Canyet

Justificació i objectius

En agost de 2019 l'equip d'Educació Ambiental del parc natural comença a realitzar visites periòdiques al canyet del Mas de Boix coincidint amb l'aportació d'aliment, amb els següents objectius:

- Regular l'ús públic del canyet i de la caseta d'observació, amb l'objectiu de conscienciar els visitants i evitar pràctiques errònies que puguin afectar la conservació dels voltors.
- Recollir dades sobre el nombre de visites i el perfil dels visitants.
- Utilitzar el canyet com a recurs per augmentar el coneixement de les espècies d'aus necròfages del Parc Natural, així com per donar divulgació al projecte "Benvingut Crebalòs"
- Treballar en un projecte educatiu per divulgar els valors de conservació de les espècies i el seu hàbitat a través del canyet.
- Fomentar la participació dels visitants en les activitats d'educació ambiental per augmentar la sensibilització ambiental.

Descripció actuacions

- Gestió de la reserva: inscripció prèvia.
- Control d'aforament.
- Control de la normativa per evitar molèsties als voltors.
- Explicació de la funció dels canyets.
- Divulgació de les espècies de voltors que es poden veure al parc natural de la Tinença de Benifassà.
- Divulgació del projecte de reintroducció del Crebalòs a la Tinença.

Avaluació / Indicadors

El perfil dels visitants del canyet inclou principalment turistes que descobreixen el recurs a través dels veïns o de les oficines de turisme, així com persones residents o amb segona residència a la comarca, que hi acudeixen amb més freqüència. L'objectiu de la gestió no és augmentar l'afluència de visitants, sinó regular-ne l'ús per tal d'evitar interferències amb la fauna salvatge.

Amb aquest propòsit, es va implantar un sistema de reserva prèvia per telèfon o correu electrònic, amb un aforament limitat a la capacitat de la caseta d'observació. Aquesta mesura, juntament amb la instal·lació de cartellera informativa sobre les visites guiades al canyet i l'atenció directa del personal del parc, ha permès millorar la gestió de l'espai i oferir una experiència educativa més estructurada i respectuosa amb l'entorn.

MES	NOMBRE DE PARTICIPANTS*
Gener	0
Febrer	8
Març	11
Abril	35
Maig	13
Juny	8
Juliol	35
Agost	30
Setembre	20
Octubre	27
Novembre	2
Desembre	21
TOTAL	210

Inclou tant les visites exclusivament per a l'observació de les aus com les activitats consistents en les rutes guiades des de Castell de Cabres realitzades durant l'estiu.

Responsable execució

Equip d'Educació Ambiental del parc natural.

“

210

Persones ateses

2.2.3. Dispositiu d'informació i regulació a Pasqua

Justificació i objectius

Vist l'èxit assolit des del 2021, i durant el període vacacional de Pasqua —del 7 al 10 d'abril de 2023— es va tornar a dur a terme l'activitat divulgativa mitjançant la instal·lació d'un punt d'informació ambiental, amb l'objectiu d'oferir informació als visitants del Parc Natural. L'activitat es va desenvolupar novament a l'Àrea Recreativa de les Ombries de Benifassà, donada la previsió d'una alta afluència de públic, com és habitual en aquestes dates.

Descripció actuacions.-

- Punt d'informació del parc natural a l'àrea recreativa, destinat a informar els visitants sobre els valors naturals, normatives i activitats del parc, amb l'objectiu de fomentar un ús responsable de l'entorn.
- Punt de control d'accés per la pista de la Tenalla des de la CV-105: Punt de vigilància i regulació de pas per tal de controlar l'accés de vehicles i garantir la protecció del medi natural en aquest sector.
- Punt de control d'accés a l'àrea recreativa Ombries de Benifassà: Es va disposar un control d'entrada per gestionar l'afluència de visitants, preservar l'espai i oferir informació útil sobre l'ús de l'àrea recreativa.
- Ampliació dels dies d'atenció al públic al Centre d'Interpretació del parc natural: Es va reforçar el servei d'atenció ampliant els dies d'obertura, per tal d'atendre un major nombre de visitants i millorar la difusió dels continguts interpretatius.
- Propostes d'activitats alternatives a l'embassament promogudes pel parc natural: Es van plantejar activitats compatibles amb la conservació de l'entorn com ara itineraris guiats, tallers ambientals o observació de fauna, com a alternativa a l'ús recreatiu intensiu de l'embassament.

Avaluació / Indicadors

En aquest període es van registrar un total de 590 visitants, comptabilitzats pel personal del parc natural. Aquesta xifra engloba a les persones ateses en el punt d'informació, atenció al públic al centre d'interpretació i les visites concertades oferides durant els dies de major afluència de pasqua.

Tipus de visita	Número visitants 2021	Número visitants 2022	Número visitants 2023
Visita concertada	0	0	30
Visita informada al C.I	0	136	96
Visita informada al Punt Informació	293	0	464
Num. vehicles. AAMM i Servei de prevenció	?	1095	685
TOTAL	293	1231	1275

Anàlisi Comparativa d'Indicadors (2021-2023)

És important destacar que les dades presentades en aquesta taula d'indicadors han d'interpretar-se considerant diversos factors que dificulten la seua comparació directa:

La falta d'algunes dades en determinats períodes impedeix realitzar una comparació completa i equitativa entre els diferents anys.

Les metodologies de recollida de dades han variat segons les circumstàncies específiques de cada període, la qual cosa pot afectar l'homogeneïtat dels resultats.

Evolució del servei (2021-2023)

2021: Durant aquest any, únicament va ser possible arrebregar dades del punt d'informació. Esta limitació es va deure al fet que el centre d'interpretació va romandre tancat per a atenció presencial per falta de serveis de neteja adequats per a considerar l'espai segur durant la crisi del COVID-19.

2022: Sol·licitem reforç de personal educatiu per a poder cobrir tant el punt d'informació com el centre d'interpretació durant tota la Setmana Santa, no sols en els dies de màxima afluència. No obstant això, al no aconseguir este reforç, només vam poder mantindre operatiu el centre d'interpretació, la qual cosa va limitar la nostra capacitat de servei i recopilació de dades.

2023: El dispositiu va millorar notablement gràcies a la dotació d'una persona de reforç, la qual cosa ens va permetre:

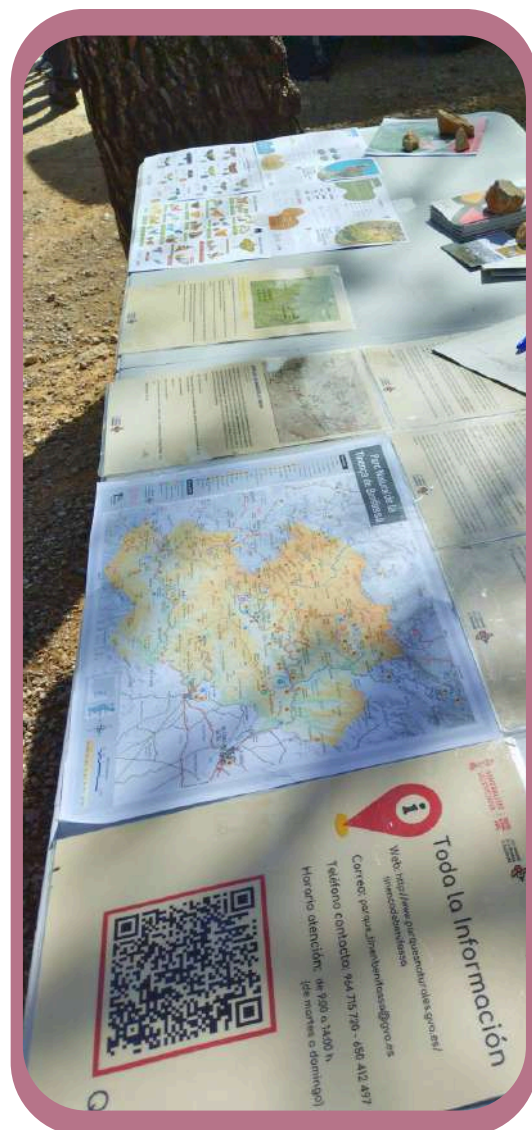
- Oferir activitats familiars en el centre d'interpretació
- Mantindre atenció durant quatre dies en el punt d'informació del pantà
- Garantir el funcionament continu del centre d'interpretació des del dijous 30 de març fins al 17 d'abril, comptant els períodes vacacionals de la resta de comunitats autònomes, com Catalunya.

Condicionants del medi

Pel que fa a les condicions ambientals, l'embassament d'Ulldecona comptava amb unes bones reserves hídriques, amb un volum de 8,41 hm³. Per contra, les precipitacions acumulades fins al mes d'abril a la zona van ser molt escasses, amb un màxim registrat de només 25 mm. Atès que una part important de l'atractiu socioambiental de la zona es vincula als seus valors hidrològics, es considera rellevant tenir en compte l'estat hídric de la conca del riu Sénia a l'hora de valorar la motivació i l'afluència de visitants.

Responsable execució

- Equip d'Educació Ambiental del parc natural.
- Agents Medioambientals.
- Servei de prevenció d'incendis forestals.

3. PROGRAMA DE GESTIÓ DE LES RELACIONS AMB L'ENTORN SOCIAL

3. PROGRAMA DE GESTIÓ DE LES RELACIONS AMB L'ENTORN SOCIAL

3.1. ACTIVITATS DE PROMOCIÓ, INTERPRETACIÓ I EDUCACIÓ AMBIENTAL

3.1.1. Educació ambiental: Projecte "Escoles al camp"

Justificació i objectius

- Comunicar i transmetre els valors de l'espai natural.
- Transmetre la importància de la preservació del conjunt dels espais naturals en l'àmbit autonòmic, nacional, etc.
- Sensibilitzar de la fragilitat dels nostres ecosistemes i de la necessitat d'adoptar mesures per a conservar-los.
- Generar una consciència davant els problemes ambientals actuals
- Fomentar els comportaments respectuosos i compromesos amb la conservació del patrimoni natural i cultural.
- Promoure la participació activa.

Descripció actuacions

Dirigit a estudiants de diferents nivells.

- Activitats personalitzades a cada centre on es realitza una aproximació a la naturalesa que integre tant els aspectes ambientals així com els culturals, socials i econòmics de les poblacions humanes.
- Fomentar el coneixement la sensibilització cap als problemes ambientals i l'adopció d'actituds respectuoses i compromeses amb el medi.
- Sessions al Centre d'Interpretació, als centres educatius o al camp.
- Activitats anuals per al Col·legi Rural Agrupat 'La Bardissa' que compren les poblacions de Rossell, Sant Rafel i La Pobla de Benifassà, i per a altres centres educatius com son instituts, Universitats i altres organismes educatius que ho han demanat.

Avaluació / Indicadors

A continuació es detallen les activitats realitzades durant el 2023 dins del projecte educatiu "Escoles al camp":

Data	Centre educatiu	Activitat	Nombre de participants
15/2/2023	CRA La Bardissa (aulari La Pobla)	Dia de l'arbre	13
17/2/2023	Taller d'ocupació Mancomunitat dels Ports	Visita al canyet	8
23/2/2023	CRA La Bardissa (aulari Rossell)	Dia de l'arbre	20
26/4/2023	IES Alfonso XIII de Benassal	Coneixent el parc natural	85
4/5/2023	CEIP Juan Carlos I (Almenara)	Ruta blava i visita al CRF	20
5/5/2023	CEIP Juan Carlos I (Almenara)	Visita al canyet i microreserva del Bovalar	20
10/5/2023	CRA La Bardissa (Aulari Rossell, La Pobla, Sant Rafel)	Per una Tinença més Neta	52
1/6/2023	CRA La Bardissa (aulari La Pobla)	Conte: Un Amic a la Tinença	14
2/6/2023	CRA La Bardissa (aulari Rossell)	Conte: Un Amic a la Tinença	32
16/11/2023	CRA La Bardissa (aulari Rossell)	La Tinença, la nostra casa	18
22/11/2023	CRA La Bardissa (aulari La Pobla)	Els animals	12
28/11/2023	CIPFP Benicarló	Aprofitaments forestals	25
29/11/2023	Universidad Popular de Valencia	Acollida al parc natural	50
Total activitats			13
Total participants			369

	Nombre d'activitats 2021	Nombre d'activitats 2022	Nombre d'activitats 2023	Nombre participants 2021	Nombre participants 2022	Nombre participants 2023
Escoles al camp	6	14	13	127	431	369

Responsable execució

Equip d'Educació Ambiental del parc natural.

3.1.2. Activitats de promoció i interpretació del patrimoni: Projecte “Pas a pas descobrim el Parc Natural”

Justificació i objectius

- Transmetre la importància de la conservació del patrimoni natural i cultural de l'espai natural.
- Conscienciar de la fragilitat dels nostres ecosistemes i de la necessitat d'adoptar mesures per a conservar-los.
- Fomentar els comportaments respectuosos i compromesos amb la conservació.
- Promoure la participació activa per al públic familiar.

Descripció actuacions

- Eixides interpretatives per a veure in situ els paisatges i transmetre la importància de la conservació del medi natural, ressaltar la petjada deixada per l'ésser humà en el medi i explicar la forma de vida dels antics pobladors de la Tinença.
- Jornades i activitats de divulgació ambiental.
- Foment del coneixement la sensibilització cap als problemes ambientals i l'adopció d'actituds respectuoses i compromeses amb el medi.
- Dirigit al públic en general i per a associacions o organitzacions no lucratives.

Avaluació / Indicadors

A continuació es detallen les activitats realitzades durant el 2023 dins del projecte educatiu “Pas a pas descobrim el parc natural”:

Data	Activitat	Nombre de participants
4/3/2023	La pedra en sec i els usos tradicionals	30
8/4/2023	Contes de la Tinença	28
9/4/2023	Contes de la Tinença	2
15/04/2023	Contes de la Tinença	4
16/4/2023	Contes de la Tinença	8
10/7/2023	Visita al Haking del Crebalòs	3
15/7/2023	El món de les libèl·lules	24
17/7/2023	Visita al Haking del Crebalòs	6
24/7/2023	Visita al Haking del Crebalòs	6
31/7/2023	Visita al Haking del Crebalòs	4
14/8/2023	La nit és necessària	55
25/8/2023	Plomes i fulles	12
14/10/2023	Cens simultani internacional de trençalòs	18
26/10/2023	Ruta interpretativa per itinerari adaptat amb COCEMFE Maestrat	12
29/10/2023	Una volta per Bel amb la CRAN	18
25/11/2023	Aclareix la ment i l'ambient	21
Total activitats		16
Total participants		251

Responsable execució

Equip d'Educació Ambiental del parc natural.

3.1.3. Cooperació i participació activa amb la població local

Justificació i objectius

Aquest programa es diferencia dels altres projectes educatius per respondre a peticions específiques dels ajuntaments i associacions locals per a esdeveniments comunitaris, així com per les activitats de divulgació dirigides expressament a la població local.

Tot i que les activitats estan obertes a tots els públics, la participació és predominantment local, permetent adaptar el contingut a les necessitats específiques de cada comunitat i orientar les activitats cap a la comprensió de la gestió del parc i la corresponsabilitat en la seva conservació.

- Transmetre la importància de la preservació del patrimoni natural i cultural del parc natural.
- Sensibilitzar sobre la corresponsabilitat en la conservació de l'espai natural.
- Fomentar l'estima, el respecte i el compromís vers el territori.
- Promoure la participació activa de la població local.

Descripció actuacions

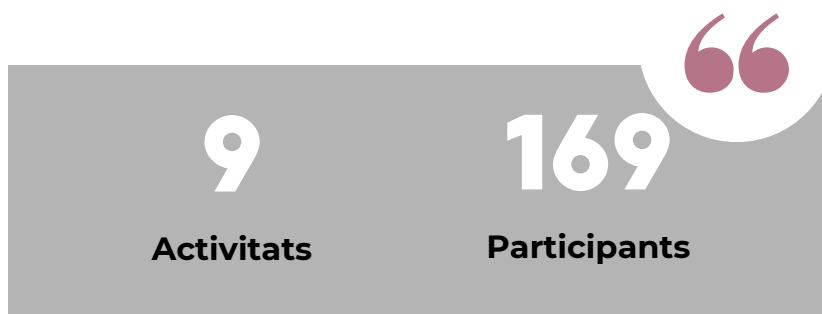
- Eixides interpretatives on es transmet la importància de la conservació del medi natural, ressaltar la petjada deixada per l'ésser humà en el medi i explicar la forma de vida dels antics pobladors de la Tinença.
- Jornades, participació en fires, xarrades i activitats de divulgació ambiental.
- Foment del coneixement la sensibilització cap als problemes ambientals i l'adopció d'actituds respectuoses i compromeses amb el medi.
- Dirigit especialment a la població local però obert a tota la ciutadania.

Avaluació / Indicadors

A continuació es detallen les activitats realitzades durant el 2023 dins del projecte "Cooperació i participació activa amb la població local":

Data	Activitat	Integrada en:	Nombre de participants
25/3/2023	Aquestes llavors volaran	Fira de Rossell	15
31/5/2023	Benvingut Crebalòs	Unitat de Respir La Pobla	4
2/6/2023	Benvingut Crebalòs	Unitat de Respir Rossell	14
9/7/2023	Fredes és exquisit!	Festes Colònia Europa (Fredes)	23
29/7/2023	Juguem al Parc	Festes de Coratxà	18
30/7/2023	"Photo Race" Gimcana fotogràfica familiar	Festes de Sant Jaume (Bel)	12
6/8/2023	"Photo Race" Gimcana fotogràfica familiar	Festes del Ballestar	13
14/9/2023	Evolució Projecte Crebalòs	Rossell	30
17/12/2023	Recuperació del cirerer coll del sastre	La Pobla de Benifassà	40
Total activitats			9
Total participants			169

Responsable execució

Equip d'Educació ambiental del parc natural.

3.2. COMUNICACIÓ I DIVULGACIÓ

3.2.1. Promoció en pàgina web i xarxes socials

Justificació i objectius

- Oferir informació dinàmica i mostrar les activitats del parc natural.
- Brindar informació de primera mà i contrastada als interessats per l'espai natural protegit.
- Acostar als diferents agents socials totes les publicacions realitzades des del Parc Natural en format digital.
- Informar sobre la normativa i pautes de conducta en el parc natural.
- Transmetre la gestió realitzada.

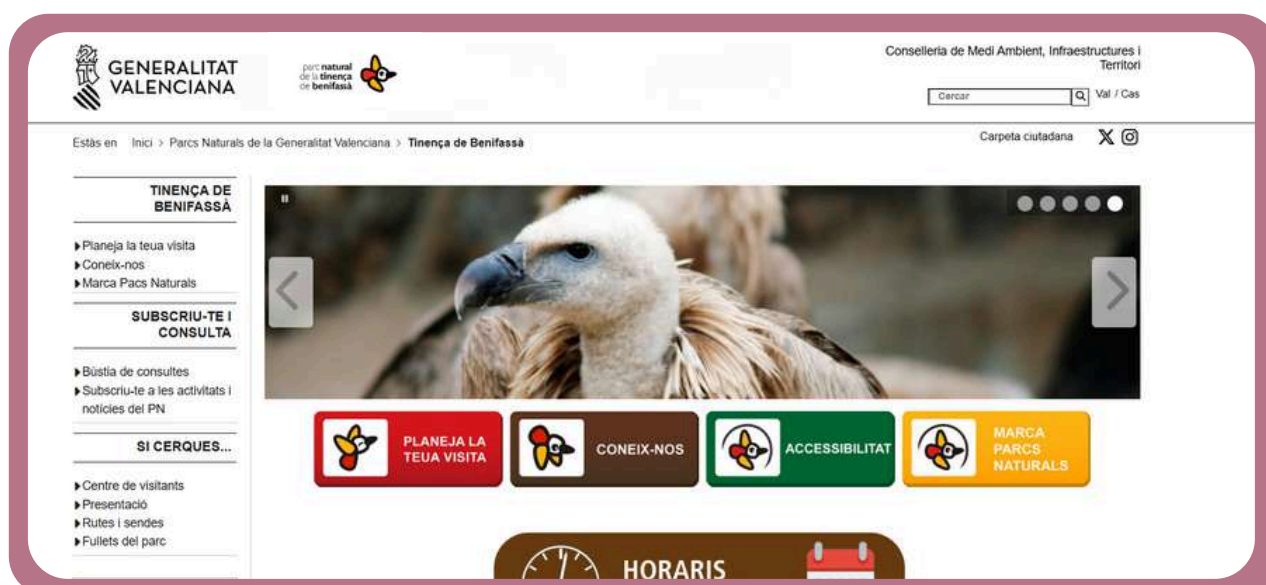
Descripció actuacions

- Manteniment i actualització continuada de la pàgina web del parc natural.
- Difusió de les activitats i altra informació d'interès.
- Creació de continguts, redacció i maquetació de notícies i temes d'interès per a les xarxes socials dels espais naturals protegits de la Comunitat Valenciana.

Avaluació / Indicadors

- **Pàgina web:** Nombre de visites en la pàgina web del Parc Natural: 68.081 visites/any. Nombre d'usuaris: 11.617 usuaris.

	Nombre de visites 2021	Nombre de visites 2022	Nombre de visites 2023	Nombre d'usuaris 2021	Nombre d'usuaris 2022	Nombre d'usuaris 2023
Pàgina web	88.364	69.661	68.081	14.785	12.560	11.617

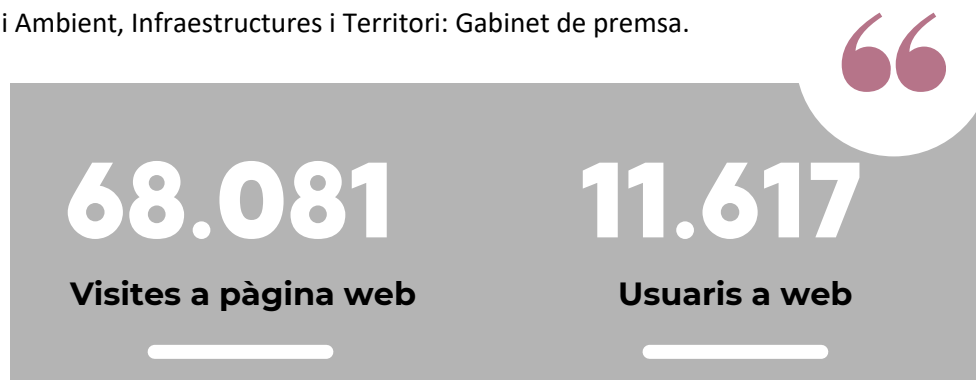

- **Xarxes socials:** Les xarxes oficials utilitzades per a donar difusió a les activitats i altra informació d'interés dels espais naturals protegits de la Comunitat Valenciana són el Twitter/X i l'Instagram, a través del compte de GVA parcs. El Parc Natural de la Tinença de Benifassà usa en les seues publicacions el hashtag #PNTinença. Ambdós comptes són gestionats pel Gabinet de Premsa de la Conselleria.

Responsable execució

- Equip d'Educació Ambiental del parc natural.
- Conselleria de Medi Ambient, Infraestructures i Territori: Gabinet de premsa.

3.2.2. Dossier premsa, notes de premsa i comunicació

Justificació i objectius

Els mitjans de comunicació constitueixen una eina d'informació i difusió molt eficaç per als espais naturals i, en aquest sentit, el Parc Natural de la Tinença de Benifassà els utilitza com un canal de difusió de les seues activitats, dels valors mediambientals i culturals o dels treballs realitzats al llarg de l'any, sempre amb la coordinació del gabinet de premsa de la Conselleria.

Descripció actuacions

- Redacció i col·laboració amb el Gabinet de premsa de Conselleria per a la difusió de les diferents activitats i actuacions que s'han desenvolupat al parc natural.
- Col·laboració amb diferents mitjans de comunicació (ràdio i periòdics locals, comarcals i provincials, televisió local i autonòmica), mitjançant la comunicació directa sobre qualsevol notícia d'actualitat al parc natural, o per a la realització de reportatges.

Avaluació / Indicadors

- **Premsa escrita impresa i digital:** aparicions en diversos mitjans de comunicació d'àmbit nacional, autonòmic, provincial i local, com Periódico Mediterráneo, revista Quercus, las Provincias, Valencia Plaza, Vinaròs News, la Razón, El Mundo, cadena SER o À Punt. Algunes d'aquestes notícies es deuen al Projecte de reintroducció del Crebalòs, informació turística i de l'espai natural, activitats i notícies específiques dels municipis.
- **Televisió:** Participació del personal del parc natural en reportatges i programes.

Responsable execució

- Equip d'Educació Ambiental del parc natural.
- Conselleria de Medi Ambient, Infraestructures i Territori: Gabinet de premsa, i mitjans de comunicació.

3.2.3. Butlletí quadrimestral informatiu “L’Agrest”

Justificació i objectius

- Publicació de caràcter quadrimestral en edició digital. Es pot consultar aquest butlletí en l’apartat de PUBLICACIONS dins la web del Parc Natural, en valencià i castellà.
- Informació dinàmica i d’actualitat sobre les principals novetats al Parc Natural: els treballs realitzats per les brigades de manteniment i conservació, les activitats de comunicació i educació ambiental, informació i promoció dels elements del patrimoni natural i cultural que trobem en el parc i articles sobre temes específics com el canvi climàtic o les principals novetats sobre el projecte del Crebalòs. A més, cada número compta amb un col·laborador extern que profunditza en aspectes com la fauna, la flora o la història del territori.

Descripció actuacions

- Disseny i maquetació del butlletí.
- Programació quadrimestral dels continguts del butlletí.
- Recerca de col·laboradors i temes d’actualitat.
- Redacció d’articles i notícies.
- Selecció de fotografies i contingut gràfic.
- Difusió en la llista de distribució del parc, les xarxes socials i persones interessades.

Avaluació / Indicadors

- Edició anual de 3 butlletins (quadrimestral).
- Versió en valencià i castellà.

Responsable execució

Equip d’Educació Ambiental del parc natural.

3.2.4. Gaseta del Crebalòs

Justificació i objectius

- Publicació per a la difusió dels aspectes més interessants del projecte de reintroducció del trenalòs a La Tinença: Benvingut de nou, Crebalòs. Es pot consultar en l'apartat de PUBLICACIONS dins la web del Parc Natural, en valencià i castellà
- Informació dinàmica i d'actualitat sobre les principals novetats del projecte: desenvolupament dels polls, descripció de comportaments, fotografies, desplaçaments, dades curioses, etc.

Descripció actuacions

- Sol·licitud de dades i continguts a l'equip de seguiment del projecte.
- Revisió, redacció i organització de la informació rebuda.
- Disseny i maquetació de la gaseta.
- Recerca d'altres col·laboracions i temes d'actualitat.
- Selecció de fotografies i contingut gràfic.
- Difusió en la llista de distribució del projecte i xarxes socials.

Avaluació / Indicadors

- Des de l'inici del projecte fins a desembre de 2019 es van fer edicions bimensuals. A partir de 2020, amb el projecte consolidat, les publicacions van passar a ser d'una a tres a l'any, en funció de les novetats esdevingudes.
- El 2023 es publicà la gaseta número 19.
- Versió en valencià i castellà.

Responsable execució

- Equip d'Educació Ambiental del parc natural.
- Equip de seguiment del projecte "Benvingut, Crebalòs".

3.3. MARCA PARCS NATURALS

3.3.1. Empreses Marca Parcs Naturals

Justificació i objectius

- La marca Parcs Naturals és un distintiu que concedeix la Direcció General competent en gestió d'Espais Naturals, als productes artesans i a les activitats de turisme de la Natura obtinguts, elaborats i/o prestats dins de l'àrea d'influència socioeconòmica dels Parcs Naturals de la Comunitat.
- Pretén promoure mecanismes i criteris que assegurin l'activitat socioeconòmica sostenible, dins dels objectius de conservació i preservació del Parc Natural.

Descripció actuacions: Empreses certificades Marca Parcs en el Parc Natural de la Tinença de Benifassà el 2023

Empresa	Típus de producte	Ubicació
7 Pobles	Turisme de natura	El Boixar
Itinerantur	Turisme de natura	Província de Castelló
Restaurant la Morena	Turisme de natura	La Pobla de Benifassà
TOTAL: 3 empreses		

Responsable execució

Equip Tècnic del Servei Central de Gestió d'Espais Naturals Protegits.

TURISME
DE NATURA

7pobles: Transmissors de l'essència cultural i patrimonial en totes les poblacions del parc natural.

Itinerantur, educació ambiental, divulgadors dels valors de conservació i educació ambiental dins de tots els parcs naturals de la província de Castelló.

Restaurant la Morena: Permet conèixer de prop i assaborir l'excel·lència i qualitat dels millors productes i gastronomia de la comarca.

4. PROGRAMA D'ADQUISICIÓ I MILLORA DEL CONEIXEMENT

4. PROGRAMA D'ADQUISICIÓ I MILLORA DEL CONEIXEMENT

4.1. PROGRAMES DE SEGUIMENT DE FLORA I FAUNA

4.1.2. Seguiment de la biodiversitat. Xarxa Bioclima

Justificació i objectius

- Promoure i regular la investigació científica en tots els seus aspectes, a fi de conèixer i difondre el medi natural característic de l'àmbit del parc natural, els processos que el determinen, avaluar el seu estat i fixar els criteris d'intervenció per a la seua conservació.
- Avaluar possibles canvis de l'estructura del bosc a mitjà termini dins de les pautes del context de canvi climàtic.

Descripció del Projecte de la Xarxa Bioclima

La Xarxa de Seguiment de la Biodiversitat, Xarxa Bioclima, és una iniciativa pública que pretén estudiar la resposta de la biodiversitat front del canvi climàtic, en uns quants ecosistemes terrestres típics del territori valencià. Amb aquest fi s'estableix una xarxa de parcel·les d'observació permanent -punts de mostreig amb coordenades geogràfiques fixes- majoritàriament situades als Parcs Naturals.

Aquestes parcel·les s'implantaràn en hàbitats terrestres d'interés comunitari i se'n faran seguiments periòdicament, per tal d'estudiar els canvis de composició i fenologia en les comunitats d'organismes que coexisteixen en un lloc determinat.

Objectius de la Xarxa Bioclima

- Establir una xarxa de monitoratge de biodiversitat en 20 hàbitats prioritaris amb un conjunt de 70 parcel·les permanents, principalment en Parcs Naturals valencians.
- Mostreig de vegetació i invertebrats repetits en el temps amb l'ajuda de les autoritats dels Parcs i de ciència ciutadana.
- Fer mostreigs de diversitat microbiana en cada parcel·la.
- Recol·lectar dades meteorològiques en cada parcel·la.
- Fer tallers i cursos de formació per al mostreig i l'ús de dades per a tècnics de parcs de les administracions públiques.
- Difusió dels resultats i del seu impacte a través de publicacions per a la comunitat científica i per a ciència ciutadana.
- Validació de la metodologia de la xarxa d'observació per a que siga exportable al altres territoris estatals i internacionals.

“

6

**Parcel·les
d'Observació
Permanent**

2

**Zones de
Seguiment
Fenològic**

Descripció d'actuacions

Xarxa de parcel·les d'observació permanent

Al parc natural de la Tinença de Benifassà es fa seguiment de 6 punts de mostreig amb coordenades geogràfiques fixes (punts permanents), és a dir que es planteja poder tornar exactament als mateixos punts al futur per a fer mostrejors i veure possibles canvis d'espècies en el temps i la seua possible relació amb els canvis climàtics. Les zones de mostreig són xicotetes parcel·les de terreny, implantades en punts en els quals apareixen hàbitats terrestres d'interés comunitari i són seguides periòdicament en el temps, per a estudiar els canvis de composició i fenologia en les comunitats d'organismes que coexisteixen en elles. Es delimiten mitjançant estaquetes i lligades a elles cordes i s'estableix una quadrícula en el seu interior. Les coordenades geogràfiques de les zones de mostreig es controlen de manera estricta per a assegurar sempre que s'actua i s'arrepleguen dades de la mateixa parcel·la.

En cada punt de mostreig s'ha establert un mínim d'una parcel·la de mostreig de 10 x 2m metres, dividides en 10 quadrats de 1m². En aquestes parcel·les també s'han instal·lat uns sensors per mesurar la temperatura arran de terra.

Mostreig de fenologia d'espècies comunes de la flora valenciana

A partir del maig de 2023 s'inicià el mostreig de dades de fenologia d'espècies vegetals comunes al territori, amb un seguiment quinzenal i amb l'objectiu de detectar les variacions en el cicle biològic de les plantes estudiades.

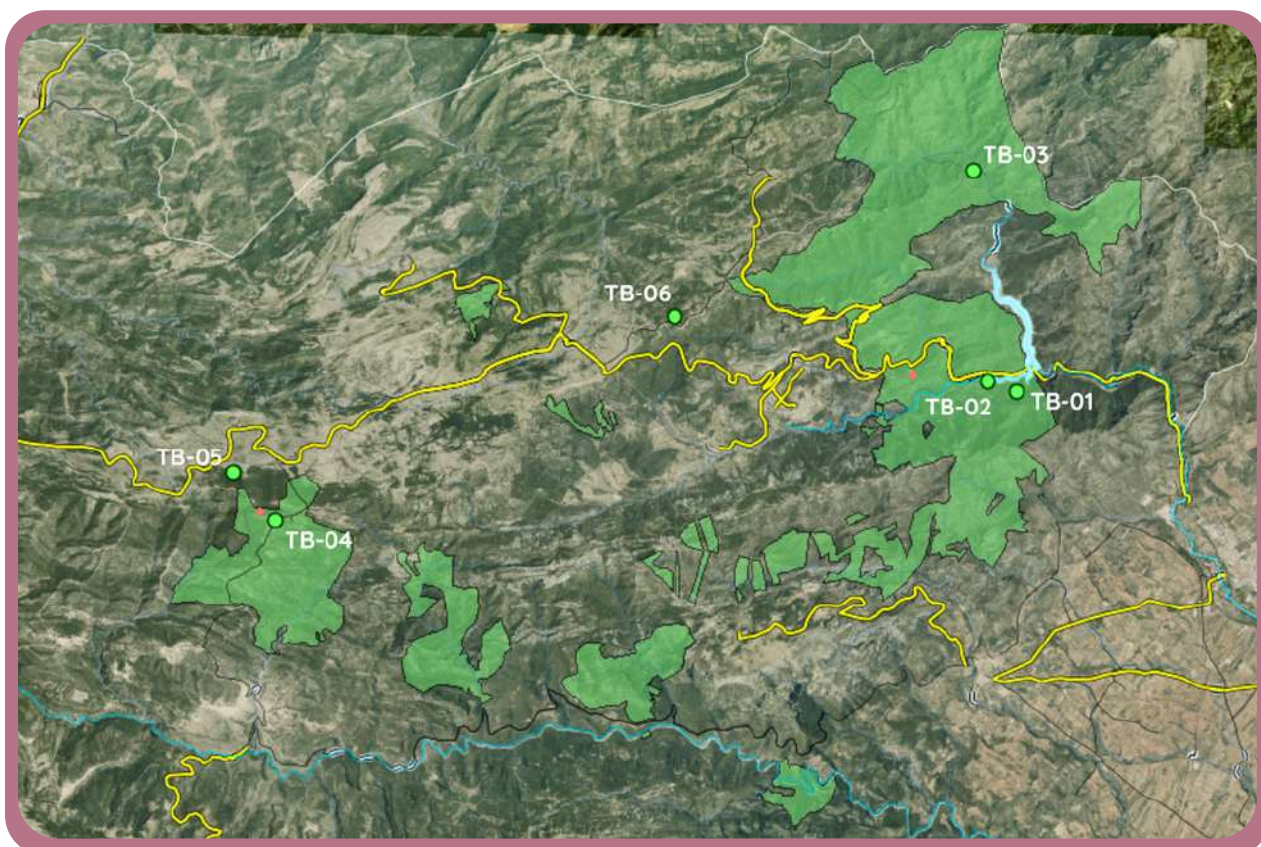
Al parc natural de la Tinença de Benifassà s'han establert dues zones de seguiment fenològic, on s'arreplega la informació sobre quin tipus d'hàbitat està representat i quines espècies (vegetals) apareixen en ella, com van variant al llarg del temps i els seus cicles biològics (floració, fructificació, eixida o caiguda de fulles...) i es van incloent els valors arreplegats en bancs de dades per a la seua anàlisi i l'obtenció de resultats i conclusions. Aquestes dades estaran accessibles en obert, perquè altres científics i persones interessades puguen observar els canvis registrats per la Xarxa Bioclima.

Avaluació / Indicador

Xarxa de parcel·les d'observació permanent

Parcel·la	Hàbitat prioritari	Espècie més representativa
TB-01	5330 - Matollars termomediterranis i predesèrtics	<i>Rosmarinus officinalis</i>
TB-02	9540 - Pinedes mediterrànies de pins mesogeans endèmics	<i>Pinus halepensis</i>
TB-03	9530 - Pinedes submediterrànies de pinassa	<i>Pinus nigra</i>
TB-04	9340 - Alzinars i carrascars	<i>Quercus ilex</i> subsp <i>Ballota</i>
TB-05	9240 - Rouredes ibèriques de roure valencià i roure africà	<i>Quercus faginea</i>
TB-06	9540 - Pinedes mediterrànies de pins mesogeans endèmics	<i>Pinus sylvestris</i>

La revisió dels termòmetres es fa cada 4 mesos per part de les educadores ambientals i agents mediambientals. El seguiment fenològic es fa una o dues vegades a l'any per part del personal de recerca del Centre d'Investigació sobre la Desertificació (CIDE).

Distribució de les parcel·les d'observació permanent dins del parc natural.

Mostreig de fenologia d'espècies comunes de la flora valenciana

Zona/Parcel·la	Espècie	Nom comú
TB-Pobla	<i>Cistus albidus</i>	Estepa blanca
	<i>Thymus vulgaris</i>	Timó, farigola
	<i>Juniperus oxycedrus</i>	Ginebre, càdec
	<i>Juniperus phoenicea</i>	Savina
	<i>Rosmarinus officinalis</i>	Romer, romaní
	<i>Ulex parviflorus</i>	Argelaga, gatosa
Les Ferreres	<i>Juniperus oxycedrus</i>	Ginebre, càdec
	<i>Juniperus phoenicea</i>	Savina
	<i>Quercus ilex</i>	Carrasca, alzina
	<i>Quercus coccifera</i>	Coscoll, garric
	<i>Pistacia lentiscus</i>	Llentiscle, matissa
	<i>Ulex parviflorus</i>	Argelaga, gatosa
	<i>Erica multiflora</i>	Bruc d'hivern, petorrera
	<i>Cistus albidus</i>	Estepa blanca
	<i>Thymus vulgaris</i>	Timó, farigola
	<i>Rosmarinus officinalis</i>	Romer, romaní

Responsable execució

La Xarxa Bioclima és finançada pel projecte Xarxa de Seguiment de la Biodiversitat i del Canvi Climàtic, cofinançat per la Fundació Biodiversidad i el CSIC, a través del Centre d'Investigacions sobre Desertificació (CIDE, CSIC-UV-GV). Al mateix temps, la creació de la Xarxa s'ha fet possible gràcies a la col·laboració de la Generalitat Valenciana, el Centre per a la Investigació i Experimentació Forestal (CIEF) i Parcs Naturals CV.

El seguiment es porta a terme per les educadores ambientals del parc natural de la Tinença de Benifassà, Agents Mediambientals de la Comunitat Valenciana i el personal de recerca del Centre d'Investigació sobre la Desertificació (CIDE, CSIC-UV-GV).

4.1.3. Cens d'aus necròfages (*Gyps fulvus* i *Neophron percnopterus*)

Justificació i objectius

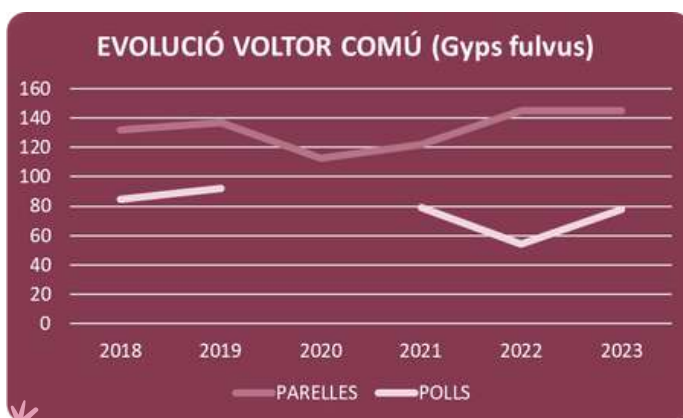
- Conèixer la situació poblacional i l'èxit reproductiu de dos espècies d'aus necròfages (volor i aufrany) del Parc Natural de la Tinença de Benifassà

Descripció actuacions

- Cens del nombre d'individus adults, de parelles reproductores i de polls de la Tinença en la temporada 2023

Avaluació / Indicador

ESPÈCIE	PARELLES	POLLS
Volor comú (<i>Gyps fulvus</i>)	145	78
Aufrany (<i>Neophron percnopterus</i>)	2	2

Evolució de les parelles reproductores i dels polls de volor comú en els últims 6 anys. 2020 no hi han dades dels polls nascuts.

Responsable execució

Personal del centre de recuperació de fauna Forn de Vidre.

Font: Cens de població del CRF Forn del Vidre

5. ORGANITZACIÓ GENERAL I GESTIÓ ADMINISTRATIVA

5. ORGANITZACIÓ GENERAL I GESTIÓ ADMINISTRATIVA

5.1. PLANIFICACIÓ I COORDINACIÓ DE RECURSOS

5.1.1. Personal del parc natural

El Parc Natural de la Tinença de Benifassà l'any 2023 compta amb un equip de persones, que depenen de la Conselleria de Medi Ambient, Infraestructures i Territori per a dur a terme la seua gestió:

- Director - Conservador del Parc Natural de la Tinença de Benifassà i Penyagolosa. Des del mes de juliol del 2023, la direcció del parc recau directament sobre el cap del servei de gestió d'espais naturals protegits de la Direcció General de Medi Natural i Animal, juntament amb personal tècnic d'aquest servei.
- Equip de Promoció i Divulgació (VAERSA): dos educadors mediambientals. S'inclou puntualment un educador més, per a reforçar l'equip durant els mesos de major afluència al abril i a l'estiu.
- Equip de conservació i manteniment, compost per dos brigades amb un total de 2 capatassos i 6 peons.

5.1.2. Planificació de treball l'Equip d'Educadors Ambientals

Justificació i objectius

A fi d'aconseguir la màxima eficàcia amb els recursos disponibles, és necessari planificar i coordinar el treball del personal del parc, planificant detalladament els treballs i actuacions a realitzar i establint la corresponent agenda laboral. L'objectiu és elaborar una planificació adequada de les tasques a realitzar per l'Equip Promoció i Divulgació optimitzant el seu treball.

Descripció actuacions

- Planificació, organització i coordinació dels treballs: reunions mensuals de treball.
- Identificar necessitats d'actuació.
- Prioritzar i establir calendari d'actuacions.
- Avaluar resultats.

Avaluació / Indicador

Núm. de reunions: 10, amb caràcter mensual, excepte els períodes de vacances.

Responsable execució

- Director- Conservador i Cap del servei de gestió d'espais naturals protegits.
- Equip d'Educació Ambiental del parc natural.

5.1.3. Planificació d'actuacions de la Brigada de Conservació i Manteniment

Justificació i objectius

És necessari planificar i coordinar el treball del personal del parc, planificant detalladament els treballs i actuacions a realitzar i establint el corresponent cronograma. L'objectiu és elaborar una planificació adequada dels treballs a realitzar per la Brigada de Conservació i Manteniment optimitzant el seu treball.

Descripció actuacions

- Planificació, organització i coordinació dels treballs.
- Reunions bimensuals amb les brigades del parc natural.

Avaluació / Indicador

Núm. de reunions: 5, amb caràcter bimensual, excepte els períodes de vacances.

Responsable execució

- Director- Conservador.
- Equip de Conservació, Manteniment i Educació ambiental del parc natural.

5.1.4. Planificació i cooperació amb els Agents Medioambientals

Justificació i objectius

A fi d'aconseguir una millor comunicació amb els organismes implicats en la gestió de l'espai natural protegit, es realitzen reunions periòdiques amb els Agents Mediambientals. Aquestes trobades tenen com a objectiu treballar conjuntament les problemàtiques existents i obtenir una previsió sobre l'ús públic, amb la finalitat de millorar les sendes i els equipaments disponibles.

Descripció actuacions

- Planificació, organització i coordinació dels treballs.
- Reunions puntuals amb la resta de les brigades de la Unitat de Gestió i entitats implicades (Oficina Comarcal, Agents Mediambientals i altres).

Avaluació / Indicador

Núm. de reunions: 1, a l'estiu.

Responsable execució

- Director- Conservador i Cap del servei de gestió d'espais naturals protegits
- Equip d'Educació Ambiental del parc natural
- Agents Medioambientals

5.1.5. Formació del personal del parc natural

Justificació i objectius

En aquest apartat s'agrupen les jornades que des de la Conselleria o des de VAERSA es promouen oferint formació especialitzada als equips de treball per a exercir la seua tasca dins dels espais protegits.

Durant el 2023, un any més, les jornades van adquirir un caràcter telemàtic.

Descripció actuacions

Durant el 2023, s'han realitzat cursos per aprofundir en el programa de seguiment de la Xarxa Bioclima, en el programa CompromesO2 i en el tractament de residus tèxtils. Aquests cursos han permés ampliar els coneixements sobre el seguiment de la vegetació i el canvi climàtic, augmentant la consciència sobre la petjada de carboni del parc natural, així com la transformació i reutilització dels residus tèxtils, en col·laboració amb el CIDE, CEACV i Moda-Re. Totes elles en format webinari.

Avaluació / Indicador

Data	Formació	Entitat imparteix
24-02-2023	Xarxa Bioclima	CIDE
29-03-2023	CompromesO2	CEACV
23-11-2023	Webinari Residuos. Moda-Re	CEACV

Responsable execució

- CIDE. Centre de Investigació sobre Desertificación.
- CEACV. Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana.
- Vaersa. Valenciana d'estratègies i recursos per a la sostenibilitat ambiental S.A.

5.2. GESTIÓN PARTICIPADA

5.2.1. Gestió i funcionament de la Junta Rectora

Justificació i objectius

La Junta Rectora és l'òrgan de participació del parc natural, un element clau per assegurar una gestió eficient i inclusiva de l'espai. Per garantir que les diferents institucions, entitats i col·lectius relacionats amb la conservació del parc tinguin una participació efectiva, és fonamental establir un funcionament adequat i organitzat.

Descripció actuacions

- Coordinació amb el president de la Junta Rectora. Elaboració i manteniment dels llistats de membres.
- Preparació i celebració de les reunions de la Junta Rectora.
- Redacció de les actes de cada reunió.
- Organització dels aspectes necessaris de funcionament la Junta Rectora.
- Elaboració de tota la documentació relativa al funcionament de la Junta (convocatòries, actes, documents informatius, propostes, etc.).

Avaluació / Indicador

El año 2023 no se celebró la Junta Rectora

Responsable execució

- Director - Conservador i Cap de servei de gestió d'espais naturals protegits
- Presidenta de la Junta Rectora
- Equip d'Educació Ambiental del parc natural

5.2.2. Relacions amb institucions i organismes relacionats amb el parc natural

Justificació i objectius

En l'àmbit territorial del Parc Natural conflueixen diverses institucions i organismes públics, així com entitats privades i propietaris de terreny privat. Aquest conjunt d'agents, incloent-hi ajuntaments, conselleries, diputacions provincials, entre altres, tenen la capacitat de desenvolupar actuacions dins del marc de les seves competències. Si aquestes accions estan degudament coordinades i orientades cap a la col·laboració interinstitucional, poden generar un impacte positiu en la conservació i gestió sostenible del parc natural.

Acord amb la propietat privada

Des de l'any 2016, existeix un conveni de col·laboració entre la propietat privada i la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural, mitjançant el qual es realitzen treballs d'acondicionament i manteniment de la parcel·la amb l'objectiu de garantir la preservació de la plantació implementada en el marc del projecte LIFE "Renaix el Bosc". Aquest conveni permet assegurar la continuïtat de les actuacions necessàries per al bon desenvolupament de la vegetació i la restauració ecològica de l'àrea.

A l'any 2022, es redacta un acord per ampliar les actuacions en la mateixa parcel·la, amb la creació d'un arborètum i la instal·lació d'un recorregut interpretatiu. Aquestes noves accions busquen potenciar la valoració pública de l'espai natural, afavorir la difusió dels valors ambientals i ecològics de la zona, així com proporcionar una experiència educativa i de sensibilització per als visitants, tot contribuint a la conservació i el coneixement del patrimoni natural de la zona.

Conveni edifi del Centre d'Interpretació

El Centre d'Interpretació, ubicat a les antigues escoles i centre de salut d'El Ballestar, ha estat possible gràcies a la cessió de l'espai per part de l'Entitat Menor d'El Ballestar. En aquest espai es pot visitar l'exposició permanent dedicada al Parc Natural, així com l'exposició itinerant sobre el Crebalòs, a més de les oficines del parc natural.

Responsable execució

- Director - Conservador i Cap de servei de gestió d'espais naturals protegits
- Equip d'Educació Ambiental del parc natural

5.3. RELACIONS I COL·LABORACIONS AMB DIFERENTS ORGANISMES

5.3.1. Gestió i funcionament

Justificació i objectius

En l'àmbit territorial del Parc Natural confluïxen diverses institucions i organismes públics, així com entitats privades i propietaris de terrenys privats. Aquestes institucions i entitats (ajuntaments, conselleries, diputacions provincials, etc.), dins del marc de les seves competències, poden dur a terme actuacions que, si es coordinen adequadament i es dirigeixen cap a la cooperació, poden tenir un impacte positiu en la conservació del Parc Natural.

Descripció actuacions

Conselleria de Medi Ambient, Infraestructures i Territori.

- Centre d'Investigació i Experimentació Forestal de la CV (CIEF): Projecte LIFE Red Bosques i Projecte LIFE Teixeres
- Servei de Vida Silvestre: Centre de Recuperació de Fauna del Forn del Vidre, Microreserves de flora, Reserves de fauna i projecte de reintroducció Crebalòs.
- Direcció General de Prevenció d'Incendis Forestals: campanyes informatives, participació pública per a la localització d'infraestructures.

Conselleria d'Educació, Cultura i Esport

- Activitats d'educació ambiental amb centres educatius de la Comunitat Valenciana

Centre d'Investigacions sobre Desertificació (CIDE / CSIC-UV-GV)

- Projecte Observatori del Canvi Climàtic. Xarxa Bioclima.

Col·laboradors en les activitats concertades realitzades al Parc Natural

- Ajuntaments dels municipis del Parc.
- Oficina de Turisme de La Pobla de Benifassà.
- Associacions de Veïns de les poblacions del Parc.
- Connecta Natura.
- Agrupació d'associacions Terres de Cruïlla
- Mancomunitat de la Taula del Sénia.
- Bionord. Consorci de residus de Castelló Nord.
- Cel Fosc (Enric Marco i Àngel Morales), del Grup de treball per a l'estudi de la contaminació lumínica de la Universitat de València.
- Confederació Espanyola de Persones amb Discapacitat Física i Orgànica. COCEMFE Maestrat.

Responsable execució

- Director - Conservador i Cap de servei de gestió d'espais naturals protegits
- Equip d'Educació Ambiental del parc natural

5.4 GESTIÓ ADMINISTRATIVA

5.4.1. Servei d'atenció i oficina

Justificació i objectius

- Atenció directa a qualsevol assumpte relacionat amb el parc natural per mitjans verbals, telefònics o telemàtics.
- Resposta a consultes realitzades a través del buzó de suggerències de la pàgina web o directament al correu electrònic del Parc Natural.
- Control de la documentació relativa al Parc, incloent-hi registre de documents, informes, legislació, etc.
- Gestió del fons documental del Parc.
- Supervisió del servei de neteja de les instal·lacions per part de l'empresa externa.
- Atenció i control de les revisions periòdiques de les instal·lacions del Centre de Visitants, com ara extintors, ascensor, equips de climatització, sistema elèctric, etc.
- Gestió i control de les instal·lacions del Centre de Visitants (control de claus, avís d'incidències, etc.).
- Gestió i ús del material d'oficina.
- Comunicació d'incidències i control dels equips informàtics.
- Horari de la oficina tècnica (intern): de 8.00 a 15.00 de dilluns a diumenge.

Responsable execució

Equip d'Educació Ambiental del parc natural

5.4.2. Gestió d'autoritzacions en matèria de competència del parc natural

Justificació i objectius

La gestió a càrrec del director-conservador inclou, entre altres tasques:

- Atenció, informació i col·laboració amb els diferents agents del territori: ajuntaments, entitats, empreses, particulars, etc.; així com amb altres organismes oficials (Confederació Hidrogràfica del Xúquer, Diputació de Castelló, Conselleries, Agents Mediambientals, brigades Natura 2000 i diversos departaments de la CADRECTE, entre altres).
- Organització i coordinació de les tasques encomanades a l'equip de difusió i educació ambiental del Parc.
- Organització, coordinació i supervisió dels treballs realitzats per les brigades del Parc Natural.
- Manteniment i coordinació dels serveis de les instal·lacions del centre d'interpretació del Parc Natural (telefonía, electricitat, informàtica, neteja, etc.).
- Redacció d'informes sobre les directrius del PORN i de la Xarxa Natura 2000, referents a les actuacions que tinguin com a àmbit territorial el que està inclòs al PORN.

Aquest últim aspecte és una part important del treball del director-conservador. Els informes es realitzen normalment a petició dels òrgans competents de la Conselleria, la Direcció Territorial de Castelló i la Direcció General de Medi Natural

Descripció actuacions

- Elaboració d'informes administratius.
- Elaboració de propostes per a la gestió de contractes menors o majors vinculats amb el Parc Natural.
- Reunions periòdiques amb els organismes implicats en la gestió i treballs a l'espai natural protegit.

Avaluació / Indicador

Núm. d'informes emesos/any 2023. L'any 2023 s'han tramitat 16 informes o autoritzacions dins d'expedients administratius (no es contemplen ací altres tràmits) de totes les matèries tècniques relacionades amb la normativa d'aplicació, de competència del Servei de Gestió d'Espais Naturals Protegits

Responsable execució

Director - Conservador i Cap de servei de gestió d'espais naturals protegits

5.5. COORDINACIÓ DE L'ACTIVITAT DE VIGILÀNCIA I CONTROL

Justificació i objectius

El Parc Natural de la Tinença de Benifassà compta amb un Pla de Prevenció d'Incendis Forestals revisat i aprovat per Resolució de 20 de abril de 2022, de la consellera d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica.

Per altra banda dir que la Generalitat disposa d'un Pla de Vigilància d'Incendis que regula i coordina els mitjans destinats a la vigilància i detecció dels incendis forestals a la Comunitat Valenciana. Aquest pla està vigent els 365 dies de l'any i és revisat anualment; depèn de la Direcció General de Prevenció d'Incendis, de la Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica.

Descripció actuacions

Pla de prevenció d'incendis

El document íntegre del Pla de Prevenció d'Incendis Forestals pot examinar-se en format digital en la pàgina web de la Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica:

<http://www.agroambient.gva.es/web/prevencion-de-incendios/planes-de-prevencion-de-incendios-forestales-de-la-red-de-espacios-naturales-protegidos/>

Mitjans de vigilància

1. Unitats de prevenció d'incendis forestals. Són unitats de prevenció d'incendis forestals dependents de la Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica. Hi ha diferents tipologies d'unitats en funció del mitjà empleat per a la vigilància i la composició de vigilants per unitat.

- **Unitat de prevenció ordinària.** Estan formades per un operari i dotades d'un vehicle tot terreny, així com de tot el material necessari per a la vigilància i les comunicacions. Les seues principals funcions són la informació d'usos del foc a usuaris, la vigilància directa del territori, la dissuasió d'actuacions perilloses, i puntualment d'extinció de conats. Les unitats de prevenció ordinàries que actuen en l'àmbit del Parc Natural de la Tinença de Benifassà són C101, C102, C105, C120, C121.
- **Unitat motoritzada.** Són unitats formades per tres operaris. La unitat motoritzada que actua en el Parc Natural de la Tinença de Benifassà és la UPM.C701.
- **Unitat de prevenció polivalent.** Són unitats formades per un operari i tres o quatre voluntaris. Estan dotades amb un vehicle tot terreny així com de tot el material necessari per a les comunicacions i la vigilància. Les seues principals funcions són la informació als usuaris, la vigilància directa del territori i la dissuasió d'actuacions perilloses. Es distribueixen en dos equips; un en el vehicle i un altre a peu.

La unitat de prevenció polivalent C601, amb eixida des de Vinaròs, actua en l'àmbit del Parc Natural de la Tinença de Benifassà.

2. Brigades Rurals d'Emergència . Al Parc Natural de la Tinença de Benifassà actuen durant tot l'any la BRE de Morella i la de Ballestar. A més, com a reforç, de juliol a setembre es compta també amb la BRE de Xert.

3. Guàrdia civil. En qualsevol nivell d'alerta està previst que es cobreixca la ruta C1.01.1-2 i la C1.02.1-2.

4. Agents mediambientals. Els agents mediambientals treballen en tres torns al llarg del dia: matí, vesprada i nit.

Mitjans de vigilància fixos.

1. Observatoris forestals. Els mitjans de vigilància fixos que depenen de la Direcció General de Prevenció d'Incendis, de la Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica se situen en zones de màxima visibilitat. Les seues principals tasques són les de detecció d'incendis i servir d'enllaç en la xarxa de comunicacions. Són punts vitals entorn dels quals es desenvolupen les labors de prevenció en cada zona. Els observatoris forestals que tenen visibilitat sobre el Parc Natural són:

- FC102 Fredes (La Pobla de Benifassà)
- FC104 Canals (Castell de Cabres)
- FC105 Vallivana (Vallibona)
- FC106 El Turmell (Xert)

6. RESUM ECONÒMIC

7. ANNEX

